

Diakonhøjskolens praktikhåndbog	2
Forord	3
Praktikken i diakonuddannelsen	4
Praktikvejlederens og praktiklærerens samarbejdsopgave	5
Praktikken som læringsrum	5
Praktikpladsudvalg og fordeling af praktikpladser	6
Procedure for praktikfordeling	8
Forbesøg	10
Praktikdokument	11
Udarbejdelse af læringsmål	12
Praktikkens mål og indhold	16
1. praktikperiode - Den pædagogiske relation	17
2. praktikperiode – Den pædagogiske institution	18
3. praktikperiode – Den pædagogiske profession	20
Vejledning i praktikken	23
Praktikvurdering	26
Den studerendes ansættelsesforhold	28
Bilag fra side	31

Diakonhøjskolens praktikhåndbog

Adresse Diakonhøjskolen, Lyseng Allè 15, 8270 Højbjerg.

Telefonnumre

Diakonhøjskolen – hovednummer	86 27 41 22
Diakonhøjskolen – fax	86 27 42 10
Diakonhøjskolen – direkte gennemvalg	86 27 49 77 + lokal
E-mail	info@diakonhojskolen.dk
Hjemmeside	www.diakonhojskolen.dk

Lokal-numre:

Forstander	23
Praktikkoordinator	33
Uddannelsesleder	30

Praktikhåndbogen er udarbejdet i januar 2009

Ullrich Zeitler
Uddannelsesleder

Joan Fuglsang
Praktikkoordinator

Forord

Denne praktikhåndbog henvender sig til studerende, praktikvejledere og praktiklærere, der er tilknyttet Diakonhøjskolen. Praktikhåndbogen er tænkt som en opslagsbog, der støtter samarbejdet mellem de tre involverede parter.

Den nye lov om professionsbacheloruddannelsen til pædagog, som Diakonuddannelsen tager afsæt i, vægter, at uddannelsen på uddannelsesstedet/Diakonhøjskolen og praktikuddannelsen fremstår og opleves som en helhed. Dette er helt i overensstemmelse med Diakonhøjskolens tidligere praksis. Vi ønsker også i fremtiden at lægge stor vægt på et konstruktivt samarbejde med praktikinstitutionerne.

Af bekendtgørelsen fremgår det, at praktikuddannelsen udgør et selvstændigt uddannelseselement. Det medfører, at det enkelte praktiksted har det uddannelsesmæssige ansvar for den studerendes læring i praktikken, og at praktikstedet har status som uddannelsessted i praktikperioden. Praktikstedet og Diakonhøjskolen er som følge heraf at betragte som ligestillede uddannelsespartnere med ansvar for hver sin del af uddannelsen, og begge parter har pligt til at samarbejde med henblik på at tilvejebringe de bedst mulige læringsbetingelser for den studerende.

I praktikhåndbogen findes der en beskrivelse af de forventninger og krav, der stilles til de tre involverede parter, og vi håber derigennem, at praktikhåndbogen kan blive et konstruktivt redskab for såvel studerende, praktikinstitutioner og undervisere på Diakonhøjskolen.

Der henvises i praktikhåndbogen til gældende lov om uddannelse til pædagog nr. 315 af 19/04/2006 samt bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog nr. 220 af 13/03/2007. Lov og bekendtgørelsesteksterne kan findes i bilag 11 bagerst i praktikhåndbogen.

God fornøjelse.

Joan Fuglsang
Praktikkoordinator

Praktikken i diakonuddannelsen

Diakonuddannelsen har 3 praktikperioder af hver 6 måneders varighed

1. praktikperiode (2. semester) afvikles inden for normalområdet (børn og unge)
2. praktikperiode (5. semester) afvikles inden for specialområdet (børn og unge, mennesker med nedsat funktionsevne og/eller mennesker med sociale problemer)
3. praktikperiode (7. semester) afvikles inden for normalområdet (børn og unge) eller specialområdet (børn og unge, mennesker med nedsat funktionsevne og/eller mennesker med sociale problemer)

1. semester TEORI	2. semester/ 1. praktikperiode Børn og unge	3. semester TEORI	4. semester TEORI	5. semester/ 2. praktikperiode Mennesker med nedsat funktionsevne og/eller mennesker med sociale problemer	6. semester TEORI	7. semester/ 3. praktikperiode Børn og unge, mennesker med nedsat funktionsevne og/eller mennesker med sociale problemer	8. semester TEORI
ca. 20 uger	6 måneder	ca. 20 uger	ca. 20 uger	6 måneder	ca. 20 uger	6 måneder	ca. 20 uger

Diakonuddannelsens opbygning og forløb:

Teori i alt = 100 uger svarende til 150 ECTS

Praktik i alt = 78 uger svarende til 90 ECTS

Uddannelsens varighed i alt er 4 år svarende til 240 ECTS

Praktikvejlederens og praktiklærerens samarbejdsopgave

Erfaringerne har vist, at det kan være svært at etablere et tæt og konstruktivt samarbejde mellem uddannelsesinstitutionen og praktikinstitutionen, idet det ikke altid er den samme person fra såvel praktikinstitutionen som uddannelsesstedet, der indgår i samarbejdsrelationen. Det er derfor vigtigt, at de involverede parter forholder sig konstruktivt til at etablere et samarbejde på trods af det manglende personkendskab. Begge parter har en fælles opgave, nemlig at tilvejebringe et udviklende læringsrum for den studerende.

At etablere et godt samarbejde indebærer også, at alle er synlige i forhold til de mål og krav, man som praktikinstitution, uddannelsesinstitution og studerende stiller.

Praktikvejlederen og praktiklæreren har forskellige tilgange til arbejdet med den studerende, men fælles for dem begge er, at de skal kunne håndtere såvel det støttende element som det kontrollerende element.

Praktikken har siden uddannelsens etablering udgjort en væsentlig del af uddannelsen, og i Diakonuddannelsen betyder det, at den studerende i tre afgrænsede perioder på hvert et halvt års varighed opholder sig uden for Diakonhøjskolen, og at den studerendes læring i disse perioder varetages af praktikvejlederen og andre medarbejdere fra praktikinstitutionen.

Uddannelsen er opbygget med to forskellige læringsrum med hver sit sigte og hver sine læringsmål. Uddannelsens formål er, at de forskellige læringsrum skal komplettere hinanden.

Praktikken som læringsrum

I praktikperioderne er der mulighed for, at den studerende kan indgå i andre lærerprocesser end dem, der foregår i undervisningen på Diakonhøjskolen. Pædagogisk arbejde kræver personlig involvering og engagement. Det er konkret og nærværende og rummer mange dilemmaer og valg og stiller dermed krav til, at pædagogen evner at tage personlig stilling i de konkrete situationer.

Praktikinstitutionerne stiller deres pædagogiske praksis til rådighed for den studerende, og den studerende får lejlighed til at indgå på forskellige niveauer i det pædagogiske arbejde. Gennem de forskellige opgaver og udfordringer gør den studerende sig erfaringer med at handle i praksis.

Det er Diakonhøjskolens oplevelse, at de bedste erfaringer med pædagogisk arbejde opnås under vejledning fra en engageret praktikvejleder, der aktivt indgår i refleksion over praktikken med den studerende. Det er også skolens erfaring, at et konstruktivt samarbejde mellem praktikvejlederen og den studerende i de første uger har afgørende betydning for praktikforløbet.

På praktikinstitutionen deltager den studerende i en læreproces, der sker i en praksis, der er præget af planlægning og gennemførelse af en pædagogisk indsats, men også rummer mange uforudsigelige handlingskrævende situationer, der stiller krav til, at den studerende er aktiv og forholder sig bevidst til egen læring.

Praktikken er et uundværligt læringsrum i uddannelsen. I praktikken kan den studerende få konkrete erfaringer med tilrettelæggelse af de pædagogiske processer, overvejelser om form, indhold, målsætning, evaluering m.m. I praktikforløbene oplever den studerende dele af den virkelighed, der er i den kommende profession.

At være studerende og at være medarbejder

I praktikperioderne har den studerende denne dobbeltrolle, nemlig at være både studerende og medarbejder. Det er derfor vigtigt at pointere, at når den studerende indgår som lønnet medarbejder på praktikstedet, kan praktikken som læringsrum beskrives ud fra to aspekter, et arbejdsaspekt og et studieaspekt.

På den ene side er den studerende i praktik for at studere praksis. Den studerende skal med udgangspunkt i sin teoretiske viden iagttage, analysere og formulere sig om egen og andres praksis og om dennes samfundsmæssige vilkår, begrundelser og konsekvenser. På den måde arbejder den studerende hen imod de læringsmål, der er sat for uddannelsen.

På den anden side deltager den studerende i og udfører pædagogisk arbejde i konkrete situationer og forløb, som han/hun helt eller delvist har deltaget i tilrettelæggelsen af, eller i situationer, hvor der handles ud fra umiddelbar viden og intuition.

Den studerendes læring i praktikken knytter sig til de erfaringer, den studerende gør i forhold til de konkrete handlinger, der gennemføres i praktikforløbet.

Refleksion er et centralt begreb i forhold til forståelsen af den arbejdspladsbaserede viden. Praktikvejlederen har en aktiv rolle i forhold til at støtte den studerende i at afprøve forskellige læringsformer i praktikken. Praktikvejlederen kan også medvirke til, at den studerendes læring suppleres med en teoretisk viden.

I praktikforløbene opstår der ofte sammenhænge, hvor de teorier, den studerende har arbejdet med på uddannelsesstedet, kan udgøre en analyseramme for de refleksioner, den studerende gør sig over den praksis han/hun møder på praktikstedet.

Vejledning er et vigtigt omdrejningspunkt for læringen i praktikken, idet arbejdspladslæring ikke i sig selv skaber en forståelse af, hvorfor man gør, som man gør.

Praktikpladsudvalg og fordeling af praktikpladser

Praktikpladsforum

Praktikpladsforum er nedsat af KKR-Region Midtjylland. (KKR står for Kommunekontaktråd). Praktikpladsforum er sammensat af 5 medlemmer udpeget af KKR-Region Midtjylland, 1 medlem fra BUPL, 1 medlem fra SL og 1 tilforordnede fra uddannelsesstederne.

Praktikpladsforummets opgave er

- at afgive indstilling om antallet af uddannelsespladser til uddannelsen til pædagog på baggrund af en vurdering af behovet for færdiguddannede pædagoger i KKR's geografiske dækningsområde, samt muligheden for at skaffe praktikpladser; på dette grundlag, samt på grundlag af politisk beslutning i de enkelte kommunalbestyrelser (og Region Midtjylland) afgiver KKR-Midtjylland indstilling om dimensionering til Undervisningsministeriet.
- at fordele uddannelsespladser mellem uddannelsesstederne.

I praksis er proceduren følgende:

Regionen og kommunernes kontaktpersoner, typisk den pædagogiske konsulent, indberetter praktiksteder til sekretariatet for praktikpladsforum to gange om året i januar og august.

Sekretariatet laver ud fra disse indberetninger en samlet oversigt over praktikpladser, der er til rådighed for de studerende. Uddannelsesstederne er forpligtet til at bruge de pladser,

praktikpladsudvalget anviser. Ligeledes har institutionerne pligt til at modtage de studerende. Praktikkoordinatorerne fra uddannelsesstederne i Regionen fordeler pladserne mellem sig ca. i marts og september måned. Fordeling sker ud fra institutionstyper og ud fra geografisk placering i regionen.

Diakonhøjskolen får almindeligvis stillet ét praktiksted til rådighed pr. studerende i 1., 2. og 3. praktikperiode.

Diakonhøjskolen er en landsdækkende uddannelsesinstitution og har landsdækkende praktik. Diakonhøjskolen får ved praktikpladsfordelingen i Region Midtjylland stillet halvdelen af sine praktikpladser til rådighed. De øvrige praktikpladser tilvejebringes gennem et samarbejde med de øvrige regioners praktikpladsfora eller ved aftaler med private organisationer, typisk kirkelige, diakonale organisationer. Diakonhøjskolen har en socialpædagogisk profil og har gennem sit samarbejde med de øvrige regioner og de private organisationer skabt mulighed for, at de studerende kan komme i praktik inden for specialområdet i 2 ud af de 3 praktikker.

Hensigten med den landsdækkende praktik er, at give den studerende indsigt i og erfaring med de varierede forudsætninger for pædagogisk arbejde, som udspringer af den geografiske placering med lokale prioriteringer og egenskulturelle forskelligheder. Således gøres den praktiske erhvervsevne så bred som mulig og den personlige fleksibilitet udvikles. Denne praksis er i god overensstemmelse med bekendtgørelsens § 13 Stk. 4: ”Det skal tilstræbes, at den enkelte studerende gennem praktikperioderne opnår et bredt kendskab til den pædagogiske praksis.”

Diakonhøjskolens pædagogiske målsætning er, at de tre praktikker for den enkelte studerendes vedkommende fordeles så geografisk varieret som muligt. Det er et led i den personlige udvikling under uddannelsen at opsøge og afprøve de udfordringer, som ligger heri. Fra uddannelsens start bliver disse forudsætninger trukket tydeligt frem.

Fordeling af et begrænset antal praktikpladser kan resultere i, at den studerende ikke hver gang kan få anvist en af sine prioriterede praktikpladsønsker.

Praktik i udlandet.

Studerende har mulighed for at gennemføre en praktik i udlandet. Udlandspraktik kan placeres i 2. eller 3. praktikperiode. De studerende kan få støtte gennem SU, hvis praktikken i det pågældende land er ulønnet.

Diakonhøjskolen er på nuværende tidspunkt ikke tilknyttet de nordiske og europæiske programmer, men har selv aftaler om udlandspraktik typisk gennem vores kontakter til diakonale organisationer, der arbejder i de pågældende lande.

På 3. semester orienteres de studerende om muligheden for praktik i udlandet. Den studerende skal herefter afgive en skriftlig motiveret ansøgning, indeholdende en faglig og personlig begrundelse for ønsket om praktik i den pågældende institution, til praktikkoordinator.

Ansøgningen om praktik i udlandet skal afleveres senest 6. måneder før praktikken påbegyndelse. Hvis ansøgningen kan imødekommes foregår arbejdet med tilvejebringelsen af praktikpladsen af praktikkoordinator i en løbende dialog med den studerende.

For at den studerende kan medbringe sin SU til udlandsopholdet skal aftalen med den pågældende praktikinstitution være underskrevet senest 2 ½ måned før praktikstart.

Af hensyn til Diakonhøjskolens principielle forpligtelse til primært at besætte faste lønnele praktiksteder kan der sædvanligvis kun blive tale om, at 1 – 2 studerende fra hvert hold kan komme i udlandspraktik.

Studerende, der ønsker en praktik i udlandet skal være forberedte på, at et ophold i udlandet kan betyde, at de møder en kultur, der er meget anderledes end den danske. Boligforhold, der ligger under dansk standard. Pædagogiske tiltag over for børn, unge, handicappede mv., der kan være meget anderledes end oplevelser fra tidligere praktikker. Arbejdstiderne kan ligeledes adskille sig væsentligt fra det, der kendes fra Danmark.

Diakonhøjskolen forventer, at de studerende, der ønsker en praktik i udlandet, kan kommunikere på det sprog, der anvendes i det land, som praktikinstitutionen ligger i. Vi har et samarbejde med mange spændende og forskelligartede institutionstyper, som du kan høre mere om ved at kontakte praktikkoordinator.

Procedure for praktikfordeling

Introduktion til praktikfordeling

Praktikkoordinator eller praktiklærer introducerer praktikfordelingen til det pågældende semester. Fordelingsproceduren og listen over de praktiksteder, der er til rådighed, bliver gennemgået.

Før valget til 2. praktikperiode får de studerende vejledning i forbindelse med specialiseringsvalg. Når den studerende vælger specialisering, definerer de et ønske om, hvad deres 3. praktik skal være, og som følge deraf også inden for hvilke område 2. praktik skal foregå, idet den studerende i valget af praktikplads skal sprede sig i forhold til de forskellige institutionstyper.

Vejledning

Praktikkoordinator eller praktiklærer vejleder individuelt vedrørende praktikvalg.

Praktikkoordinator kan i samarbejde med praktiklærer i specielle tilfælde tage hensyn til den studerendes specielle behov i forbindelse med tildeling af praktikpladserne. Det kan f.eks. være i forhold til, at den studerende har små børn. I de situationer tilstræber Diakonhøjskolen, at den studerende tildeles en pendlerpraktik. Et andet eksempel kunne være, hvis en person i den nærmeste familie har en livstruende sygdom.

Praktiklister

Listerne med de praktikpladser, der er til rådighed for den enkelte praktikperiode vil som hovedregel være inddelt i nedenstående hovedgrupper:

- Børn og unge
- Mennesker med nedsat funktionsevne
- Mennesker med sociale problemer

På Diakonhøjskolen vil 1. praktikperiode som udgangspunkt foregå inden for gruppen af børn og unge på institutioner inden for normalområdet. Selvom den studerende afleverer sine ønsker i prioriteret rækkefølge, skal den studerende være villig til at tage hvilken som helst af de ønskede steder.

I første og anden praktikperiode har den studerende mulighed for at vælge:

- 4 navngivne praktiksteder i prioriteret rækkefølge
- højst 2 praktiksteder med samme postnummer
- max. to praktiksteder inden for hvert område eks. 1. p. vuggestuer, børnehaver, SFO, 2. p. børn og unge, mennesker med nedsat funktionsevne, og/eller mennesker med sociale problemer.

I tredje praktikperiode har den studerende mulighed for at vælge:

- 4 navngivne praktiksteder inden for det ønskede specialiseringsområde
- praktiksted før studerende i 1. og 2. praktikperiode, idet praktikfordelingen for 3. periode foregår tidligere end fordelingen for 1. og 2. praktikperiode, og at alle praktikpladserne stilles til rådighed for 3. praktikperiode. De resterende pladser fordeles derefter på 1. og anden praktikperiode.

Fordeling af praktikpladserne

Fordelingen foretages af praktikkoordinator eller praktiklærer efter følgende procedure:

- alle, der har et 1. ønske, der ikke er sammenfaldende med andres 1. ønsker, får dette tildelt
- derefter undersøges om 2. 3. og 4. prioriterede er mulige
- hvis det kan lade sig gøre, får den studerende et af sine 4 ønsker tildelt
- hvis den studerende ikke på den måde kan tildeles en plads, tildeler praktikkoordinator eller praktiklærer den studerende en af de ubesatte pladser ud fra et hensyntagen til tidligere tildelte praktikker og uddannelsesmæssige argumenter.

Fælles for de tre praktikperioder er, at de studerende

- selv kan sørge for, at de kan overholde praktikstedets mødetider
- kun kontakter praktikstedet efter aftale med praktikkoordinator eller praktiklærer
- skal være forberedte på væsentlig rejsetid eller evt. bosættelse i nærheden af praktikinstitutionen i mindst én af de tre praktikperioder
- skal sikre et bredt kendskab til den pædagogiske praksis
- ikke kan komme i praktik, hvor egne børn er indskrevet, ægtefæller eller andre nære relationer er ansatte, eller den studerende er eller har været ansat
- den studerende er forpligtet til at drøfte særlige forhold vedrørende praktikken med praktikkoordinator eller praktiklærer, herunder personlige forhold, hvis der skal tages særlige hensyn.

Praktikmeddelelse

To måneder før praktikkens påbegyndelse får praktikstederne besked om, hvilken studerende de modtager i de lønede praktikker.

På praktikinstitutionen vil der være en praktikvejleder, der er hovedansvarlig for samarbejdet med den studerende; men det pointeres, at institutionens leder er overordnet ansvarlig for praktikken generelt, herunder vejledning, undervisning mv.

Forventninger til praktikstederne

I forhold til bekendtgørelsen kan praktikstederne forventes:

- at udarbejde en praktikstedsbeskrivelse og en uddannelsesplan, der bl.a. beskriver krav og forventninger til de studerende med en tydelig progression i de tre praktikperioder. (Praktikstedsbeskrivelse og uddannelsesplan findes elektronisk på www.diakonhojskolen.dk under Den pædagogiske diakonuddannelse.)
- at praktikstedsbeskrivelsen og uddannelsesplanen sendes elektronisk til kh@diakonhojskolen.dk, og at beskrivelsen efterfølgende ajourføres hvert halve år
- at der udpeges en praktikvejleder, der kan støtte og supervisere og vejlede i forhold til en videregående uddannelse
- at der underskrives en uddannelsesaftale for praktikforløbet
- at de konkrete læringsmål indsendes senest 2 uger efter praktikstart, og at de konkrete læringsmål godkendes ved et møde senest 3 uger efter praktikperiodens begyndelse.

Mødet om godkendelse af læringsmålene finder sted på Diakonhøjskolen for institutioner i Århus og omegn. For institutioner med større afstand afholdes mødet på institutionen. Der udsendes et brev, hvoraf det tydeligt fremgår, hvor og hvornår godkendelsesmødet foregår

- at den studerende modtager vejledning i overensstemmelse med de godkendte læringsmål. Det forventes, at der afsættes 1-2 timer ugentligt til vejledning, og at disse timer tydeligt fremgår af arbejdsplanen
- at praktikvejlederen er bevidst om, at undervisningen på Diakonhøjskolen og praktikvejledningen er to komplementære størrelser, hvor teorien indgår i praktiske handlinger, og praksiserfaringerne supplerer og støtter den teoretiske undervisning, og dermed opfattes praktikkerne som en del af studiet
- at praktikvejlederen har mulighed for at deltage i de møder og vejlederdage, der afvikles i den pågældende praktikperiode
- at praktikvejlederen på 2/3 mødet skriftligt udtaler sig om og indgår i en drøftelse af, hvordan den studerende har arbejdet med målene indtil mødet, og hvordan den studerende kan opfylde læringsmålene
- at inkludere den studerende i interne kurser på lige fod med andre ansatte.
- at institutionens ledelse aktivt støtter den enkelte praktikvejleder og studerende i praktikforløbet og indfører den studerende i institutionens overordnede mål og strategier, organisation, økonomi, budgetter samt interne og eksterne samarbejdsrelationer
- at praktikstedets vejleder er en person med faglig pædagogisk relevant uddannelse på minimum samme niveau som diakon/pædagoguddannelsen.

Praktikvejlederens opgave:

- at vejlede den studerende 1-2 timer ugentlig på de tidspunkter, der er afsat i arbejdsplanen
- at samarbejde med den studerende og praktiklærer i forhold til udformning af de konkrete læringsmål
- at samarbejde med den studerende om vedligeholdelse af praktikdokumentet
- at støtte den studerende i tilrettelæggelse af arbejdet med læringsmålene og løbende evaluere den studerendes læreproces, samt afgive skriftlig vurdering i forbindelse med 2/3 mødet og praktikkens afslutning
- at skabe rum for tryghed og tillid, så betingelserne for åbenhed, refleksion og læreprocesser er mulige
- at hjælpe den studerende med at reflektere over praksis i forhold til teori
- at forholde sig til, hvor den studerende befinder sig udviklingsmæssigt og tilrettelægge opgaverne og udfordringerne ud fra dette
- at give praktikanten faglig inspiration f.eks. gennem drøftelse af fagbladsartikler eller anden relevant litteratur
- at være åben for samarbejde, og hvis der opstår usikkerhed eller problemer, der kræver Diakonhøjskolens medvirken, da bedes praktiklæreren kontaktet

Forbesøg

Når praktikkerne er fordelt, får de studerende besked om, hvornår de må kontakte institutionen. Det er Diakonhøjskolens erfaring, at den studerendes første kontakt med institutionen har stor betydning for, hvordan samarbejdet mellem den studerende og praktikstedet kommer til at forløbe. Vi anbefaler derfor, at såvel den studerende som praktikinstitutionen/vejlederen forbereder sig til mødet ved at have en fast plan for afvikling af mødet.

For praktikstedets vedkommende kunne en sådan plan være indeholdt i praktikstedsbeskrivelsen.

Praktikstedets plan for forbesøget kunne være som følgende:

- en rundvisning på praktikstedet
- gensidig præsentation af personale og praktikvejleder
- praktiksteds praktikstedsbeskrivelse og uddannelsesplan
- vejledningstidspunkter, vejlederens rolle, indhold og form af vejledningsmøderne og i fællesskab at udforme dagsorden til 1. vejledning
- personalehåndbog, virksomhedsplan mv.
- litteratur, der skal læses inden start
- praktiske informationer om arbejdstider, nøgle, kode mv.
- spørgsmål til den studerendes forventninger og tanker i forhold til praktikken
- spørgsmål til, hvad den studerende har arbejdet med i sit studieforløb og i evt. tidligere praktikker
- hvilke idéer har den studerende til denne praktik og den studerendes læringsmål

Det tager typisk mellem 2 ½ - 3 timer at afvikle et forbesøg.

Praktikantens forberedelse til forbesøget kunne være som følgende:

- at udfylde de relevante områder i praktikdokumentet
- at søge informationer om praktikstedet, læse virksomhedsplan og sætte sig ind i lovgivningen
- at overveje, hvordan du vil præsentere dig fagligt. F.eks. hvilken praktikrelevant undervisning har du haft på Diakonhøjskolen, hvilke projekter har du lavet, og hvad er du fagligt optaget af pt.
- at overveje, hvad du vil fortælle personligt om dig selv. F.eks., hvad er du god til, og hvad du har lavet, inden du startede på uddannelsen. Fra skolens side forventes det, at du laver et opslag med et billede, hvor du præsenterer dig selv, og som du hænger op på praktikstedet, før du starter, typisk i forbindelse med forbesøget
- at du udtrykker, hvilke forventninger og spørgsmål du har til praktikstedet, vejledningen og din vejleder
- at medbringe et udkast til dine læringsmål

Praktikdokument

Forud for hver praktikperiode udarbejder den studerende et praktikdokument.

Praktikdokumenter er den studerendes dokument og vedligeholdelse af dokumentet sker i samarbejde med praktikstedet. Praktikdokumentet indeholder jf. Bekt. § 15.

Inden praktikken:

- begrundede forventninger og spørgsmål til praktikstedet
- overvejelser over praktikperioden og dennes sammenhæng med uddannelsen i øvrigt
- forberedelse til praktikken; eksempelvis notater og litteraturhenvisninger
- foreløbige læringsmål med udgangspunkt i praktikstedsbeskrivelsen og bekendtgørelsens bilag 7-8; faglige kompetencemål og CKF'erne.

I praktikken:

- udarbejdelse af endelige læringsmål
- læringsmålene skal sendes til praktiklærer senest 2 uger efter praktikstart

- læringsmålene skal godkendes på et møde mellem praktikvejlederen, praktikanten og praktiklærer senest 3 uger efter praktikstart
- dokumentation for arbejdet med at nå læringsmålene, herunder notater, iagttagelser, beskrivelser af aktiviteter/forløb, referater fra vejledningstimer og andre vejlednings- og undervisningsforløb
- erfaringer med pædagogiske problemstillinger, processer og refleksioner fra praktikken og studiedagene.

Efter praktikken:

- refleksioner over det uddannelsesmæssige udbytte af praktikforløbet
- hvilke tanker sætter det i gang i forhold til udviklingsmuligheder/indsatsområder for næste praktikperiode.

Udarbejdelse af læringsmål

Ifølge bekendtgørelsens § 15 stk. 2 skal den studerende i samarbejde med praktikstedet og uddannelsesstedet udarbejde læringsmålene for den studerendes uddannelsesmæssige udbytte af perioden.

Læringsmålene udarbejdes af den studerende ved praktikperiodens begyndelse og tager afsæt i praktikstedsbeskrivelsen, jf. § 14 stk. 1, i praktikdokumentet, jf. § 15 stk. 1, og de faglige kompetencemål og de centrale kundskabs- og færdighedsområder jf. bilag 7, og for 3. praktikperiode bilag 8.

Læringsmålene tilsendes inden udgangen af 2. studieuge Diakonhøjskolen og godkendes ved et møde mellem den studerende, praktikstedet og uddannelsesstedet senest 3 uger efter praktikperiodens begyndelse.

For praktikinstitutioner i Århus og omegn afholdes mødet mellem de 3 parter på Diakonhøjskolen.

For institutioner med større afstand til Diakonhøjskolen afholdes mødet på praktikinstitutionen.

Der udarbejdes en liste med tidspunkter for godkendelsen af læringsmålene. Af listen vil det tydeligt fremgå om mødet foregår på institutioner eller på Diakonhøjskolen.

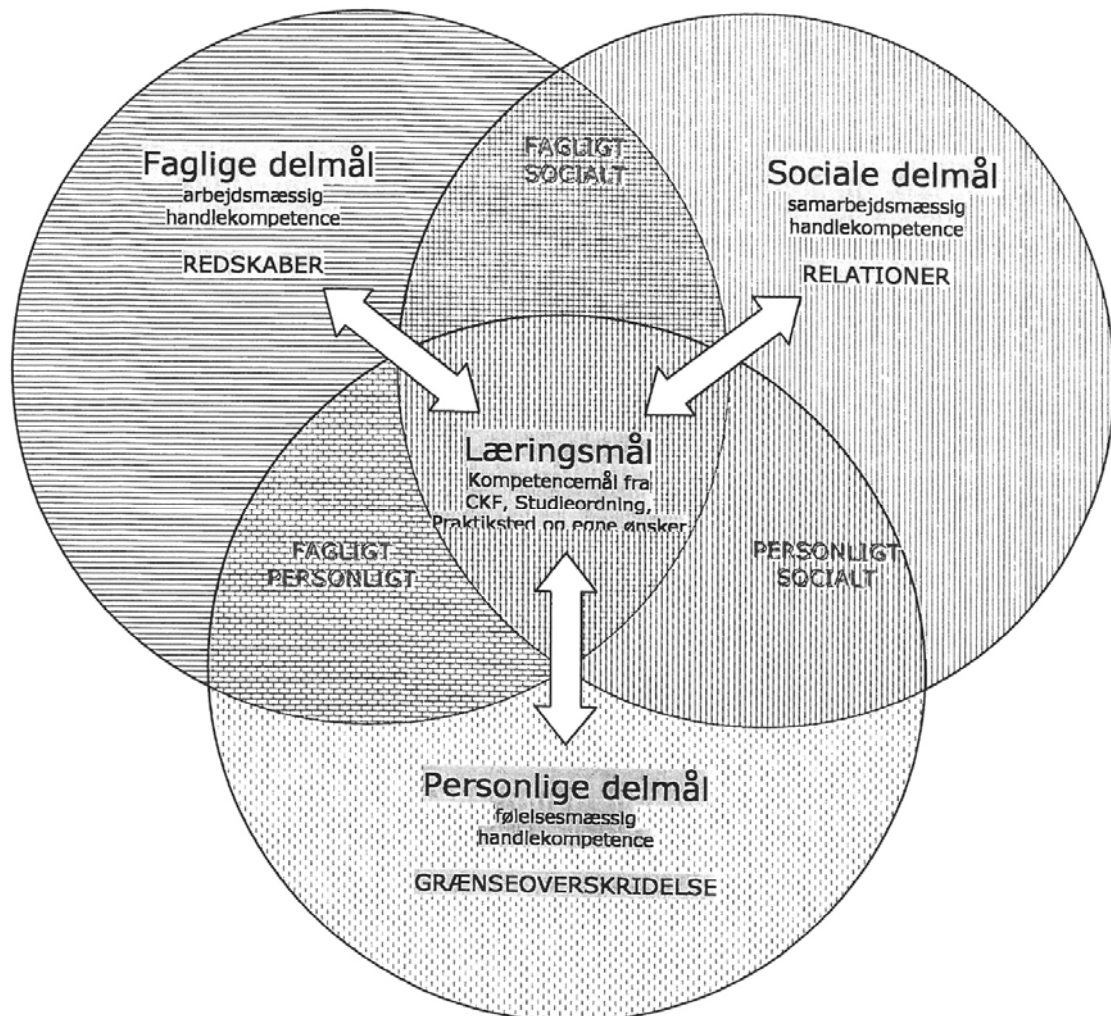
Det forventes, at mødet afvikles inden for en tidsramme af 45 minutter – 1 time.

Læringsmålene danner grundlag for 2/3- udtalelsen og den afsluttende praktikvurdering.

Der er ikke krav om et bestemt antal læringsmål til de enkelte praktikperioder. Det afgørende er, at de faglige kompetencemål er dækket ind, og at målene er konkrete, retningsvisende og målbare.

Læringsmålene har input fra forskellige parter. Nedenstående illustrationer skal vise, på hvilken baggrund målfastsættelsen skal udarbejdes:

FORMULERING AF LÆRINGSMÅL

- Læringsmål handler om *dine egne* udviklingsområder – det *du* skal blive bedre til!
- Et læringsmål er altid sammensat af indholdselementer fra de 3 delmålsområder
- Kompetenceudvikling forudsætter, at der arbejdes med alle tre dimensioner (F-S-P)

Formuleringen af et læringsmål kræver, at du i samarbejde med dine vejledere beskriver:

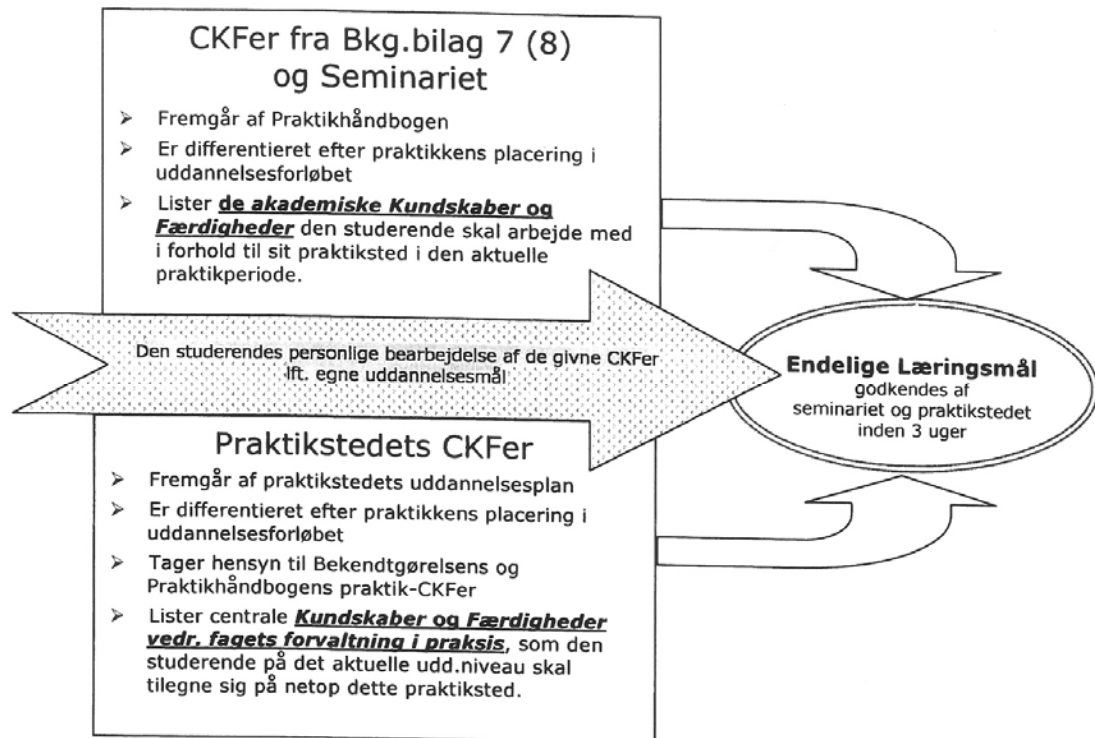
hvorfor du ønsker det! – **hvilke** erfaringer **du** har – **hvad du** vil udvikle **hos dig selv!** – og i **hvilke** situationer?

En vellykket målformulering udtrykker, **hvad** man vil – **hvordan** og **hvornår** man vil arbejde med målet, og **hvem** man ønsker skal støtte udviklingen frem mod målet.

Hold dig til **NUZO**: det område, hvor du véd lidt og kan lære mere med hjælp fra andre!

HUSK!

De endelige LÆRINGSMÅL skal ikke kun forpligte dig som studerende, men også anskueliggøre, på hvilken måde praktikstedet vil medvirke til at målene kan indfries!

Tanken med CKF-indfaldsvinklen i forhold til praktikken er:

- at tydeliggøre, hvad praktikmål egentlig skal bestå af
- at præcisere, hvilke opgaver, der skal stilles af hvem
- at gøre opmærksom på de to læringsområders egenart
- at lede fokus hen på den enkelte studerendes refleksivitet som den væsentligste integrerende læringsfaktor i uddannelsen (ikke foregøgle nogen didaktisk magi!)
- at sikre CKF-begrebene ”Centrale”, ”Kundskaber” og ”Færdigheder” ved at anvende dem

Ovenstående figurer er venligst udlånt Henning Vandel.

Ved udformning af læringsmålene er det vigtigt, at der medtænkes en række HV- spørgsmål. Nedenstående oversigt kan danne udgangspunkt for udformning af læringsmålene og sikre, at der bliver udtrykt, **hvad** der skal arbejdes med, **hvordan** og **hvornår** der arbejdes med målet, og **hvem** der skal støtte den studerende i udviklingen frem mod målet.

FORMULERING AF LÆRINGSMÅL

HVAD	f.eks. jeg vil orientere mig om... jeg vil øve mig i... jeg vil sætte mig ind i... jeg vil uddybe min viden om... jeg vil gennemføre... jeg vil tage initiativ til...
HVORFOR	f.eks. fordi... erfaringer, der viser, hvorfor du trænger til at gøre mere ved det – f.eks. udviklingsmål fra en tidl. Praktik eller et ønske om at afprøve en teori eller et aktivitetsområde fordi... der er noget, du er god til og gerne vil blive endnu bedre til fordi... praktikken kræver udvikling af bestemte kundskaber og færdigheder, der nævnes i praktikstedets uddannelsesplan eller seminariets/Diakonhøjskolens studieordningskrav
HVORDAN	f.eks. ved at deltage i... ved at tage ansvar for... ved at læse... (der skal <i>navn</i> på litteratur!) ved at løse opgaver i forbindelse med... ved at øve... (bestemte funktioner/færdigheder) gennem dialog og vejledning ved at få feed-back...
HVEM	f.eks. hvem skal: medvirke... instruere... informere... støtte... vejlede... give feed-back vejleder – andre kolleger – leder – praktislærer – studiegruppe
HVORNÅR Hjælp til rammeplanen	f.eks. ... løbende i hele perioden... spontant i situationen på bestemte tidspunkter i forløbet... faste dage/datoer i forbindelse med bestemte aktiviteter... efter fastlagt planlægning i en bestemt rækkefølge... inden ... i perioden mellem dato/dato

Skal en opgave løses tilfredsstillende, må den fra starten være klart og tydeligt *stillet!*
Udformning af klare, operante¹ læringsmål forudsætter medtænkning af en række HV-spørgsmål.

Læringsmålene skal vise progression i forhold til de tre praktikperioder.

Praktikkens mål og indhold

Praktikuddannelsen udgør jf. bekendtgørelsens kapitel 2 § 3 et selvstændigt uddannelseselement i pædagoguddannelsen – Diakonuddannelsen. Praktikuddannelsen udgør rammen for den studerendes praktiske øvelser og er et felt for den studerendes egen undersøgelse af den pædagogiske profession og professionens brugergruppe. Den studerendes læring sker via deltagelse, systematisk erfaringsopsamling og refleksion vedrørende samspillet mellem diakon/pædagog, institution og profession. Praktikuddannelsen og undervisningen på uddannelsesinstitutionen udgør to forskellige, gensidigt supplerende læringsrum, hvor vidensformerne i samspil kan kvalificere den studerendes læring og vidensskabelse.

Timetal, deltagelses- og mødepligt i praktikken

Den studerendes pligtige timetal på praktikstedet er for alle tre praktikperioder gennemsnitligt 30 timer om ugen, jf. § 13 i lov nr. 315 af 19/04/07.

De tre praktikperioder i Diakonuddannelsen tilrettelægges med hver 6 måneder på henholdsvis 2., 5. og 7. semester. Arbejdstiden tilrettelægges med et gennemsnitligt timetal på 32,5 timer om ugen, heri indgår 10 studiedage. 5 studiedage afvikles på Diakonhøjskolen, og 5 studiedage afsættes til praktikopgaven for den pågældende periode.

I timetallet medregnes praktikvejledning, kurser på institutionen, stue-, personale og forældremøder, deltagelse i forældresamtaler samt alt øvrigt praktikrelevant arbejde.

De studerende har deltagelses- og mødepligt til de planlagte studiedage samt praktikken.

Det skal tilstræbes, at den studerende gennem praktikperioderne opnår et bredt kendskab til den pædagogiske praksis. Ved tildeling af praktikplads til 7. semester (3. praktikperiode) tilstræbes det, at den studerendes ønske om specialisering så vidt muligt opfyldes blandt de mulige praktikpladser.

Progression i praktikken

Uddannelsens tre praktikperioder tilrettelægges med en progression, der gradvist inddrager flere perspektiver på det pædagogiske arbejdes kompleksitet, og som udvider de studerendes opmærksomhedsfelt og overblik i forhold til pædagogisk praksis og profession.

I det følgende beskrives de faglige kompetencemål og centrale kundskabs- og færdighedsområder – CKF`erne - for de tre praktikperioder.

De faglige kompetencemål er det, som den studerende skal kunne, når praktikperioden er afsluttet.

CKF`erne indeholder områder, som de studerende skal opnå indsigt i og erhverve sig færdigheder indenfor i løbet af de 3 praktikperioder.

---

¹ mål, der er lette at omsætte i handling og derfor kan evalueres præcist og udløse klar feed-back

Til hver periode er knyttet et særligt fokusområde, der medvirker til at synliggøre progressionen i praktikuddannelsen.

Nedenstående refererer til bilag 7 i bekendtgørelsen.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Fælles for alle 3 praktikperioder

- Praktikstedets pædagogiske og samfundsmæssige opgave og funktion, mål og pædagogiske praksis
- Kulturelle og samfundsmæssige vilkårs betydning for pædagogisk praksis
- Praktikstedets målgruppe(r) og dennes (disses) behov, livskvalitet, udvikling og læring
- Etik, værdier og menneskesyn
- Deltagelse, systematisk erfaringsopsamling og refleksion med henblik på dokumentation og udvikling af pædagogisk praksis.

1. praktikperiode - Den pædagogiske relation

Praktikken afvikles på daginstitutioner for børn og unge inden for normalområdet.

Tema: Den pædagogiske relation

Formålet med 1. praktikperiode

Formålet med praktikken er, at en studerende arbejder med perspektiver/problemstillinger i forbindelse med pædagogisk arbejde i relationen mellem pædagog og børn, unge og voksen bruger, (forældre og samarbejdspartere).

Faglige kompetencemål

Målet for 1. praktikperiode er, at den studerende kan

- indgå i praktikstedets daglige pædagogiske praksis
- indgå i og udvikle betydende relationer og støtte andres evne til etablering af relationer
- deltage i planlægning, gennemførelse og evaluering af pædagogiske processer
- opsamle og reflektere over erfaringer fra praksis
- begrunde og forholde sig etisk og kritisk reflekterende til egen praksis og
- demonstrere personlig indsigt om egne relationsmæssige forudsætninger og sociale færdigheder.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder for 1. praktikperiode

- samspil og relationer mellem deltagerne i den pædagogiske proces
- samspilsprocessers betydning for den enkeltes livskvalitet og udvikling, herunder egen indflydelse på og betydning for relationen
- kommunikation, samspil og konflikter i relationer
- magt og etik i relationer

Diakonale læringsmål

- opnå indsigt i børns religiøse og kulturelle virkelighed i daginstitutionen og klargøre, hvordan det diakonale aspekt kan bringes i spil i institutionen. (fejring af højtider og religiøse fester og fridage og begrundelsen herfor i institutionen. Overvejselsen af den studerendes medvirken/rolle).

I undervisningsforløbet og praktikforberedelsen på 1. semester vil der være inddrag-

et følgende temaer:

- indføring i relevante metoder i forhold til iagttagelse, dokumentation og evaluering
- barnets udvikling i et psykologisk perspektiv
- grundlæggende kommunikationsteorier
- skriftlig og mundtlig udtryksevne i professionelle sammenhænge bl.a. anvendelse af log-bog
- forvaltningshierarki og –struktur
- forvaltningsloven herunder tavshedspligt, underretningspligt og oplysningspligt.

Studiedagene i 1. praktikperiode:

I de 5 studiedage på Diakonhøjskolen sættes der fokus på:

- erfaringer fra praktikken herunder arbejdet med læringsmålene
- kommunikation herunder interpersonel kommunikation og kommunikation i organisationer
- et diakonalt tema i relation til praktikkens tema
- præsentation af materialer til anvendelse i forhold til praktikopgaven
- aktuelt tema i forhold til praktikkens målgruppe

Praktikopgaven

De resterende 5 studiedage (30 timer) anvendes til udarbejdelse af en skriftlig praktikopgave. Praktikopgaven i den første praktikperiode skal afspejle perioden tema: Den pædagogiske relation. Den studerende skal derfor arbejde med kommunikation, iagttagelser og relationer i den pædagogiske praksis.

Den skriftlige opgave afleveres 14 dage før praktikkens afslutning.

Opgaven vurderes med intern censur og med bedømmelsen bestået/ikke bestået. Der gives såvel en skriftlig som mundtlig tilbagemelding til den studerende.

Praktikværksted – praktikopsamling

I det efterfølgende praktikværksted sættes der fokus på refleksioner over praktikerfaringer, og der gives tilbagemelding på praktikopgaven.

Såvel i forhold til praktikrefleksionerne som i forhold til opgaven arbejdes der med udgangspunkt i praktikdokumentet.

2. praktikperiode – Den pædagogiske institution

Praktikken afvikles inden for specialområdet (børn og unge, mennesker med nedsat funktionsevne og/eller mennesker med sociale problemer)

Tema: Den pædagogiske institution

Formålet med 2. praktikperiode

Formålet med praktikken er, at den studerende arbejder med problemstillinger rettet mod organisatoriske aspekter af det pædagogiske arbejde, herunder særligt det tværprofessionelle samarbejde med fokus på egen profession.

Faglige kompetencemål for 2. praktikperiode:

Målet for 2. praktikperiode er, at den studerende kan

- indgå i og bidrage til tilrettelæggelsen og organiseringen af det daglige pædagogiske arbejde
- deltage i udviklings- og forandringsprocesser
- planlægge, gennemføre, dokumentere og evaluere pædagogiske processer

- dokumentere og formidle pædagogisk praksis og
- begrunde og forholde sig etisk og kritisk reflekterende til egen og praktikstedets praksis såvel pædagogiske som diakonalt.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder for 2. praktikperiode

- pædagogisk praksis og samfundsmæssig institution og offentligt anliggende
- institutionel omsorg, opdragelse og udvikling
- institutionaliseringens betydning for brugere og udøvere af pædagogisk praksis i lyset af de kulturelle og samfundsmæssige vilkår
- praktikstedets organisation, kultur og ledelse
- internt og eksternt samarbejde
- magt og etik i den institutionelle ramme

Diakonale læringsmål

- inddrage den diakonale faglighed i relation til institutionens overordnede målsætning

I undervisningsforløbet på 3. og 4. semester og i praktikforberedelsen vil der være inddraget følgende temaer:

- professionsforståelse
- introduktion til organisationsteori
- organisationskultur og organisationsudvikling
- tværprofessionelt samarbejde
- magt og etik
- institutionel omsorg, opdragelse og udvikling
- indføring i de krav, der stilles i praktikken i henhold til bekendtgørelsen og studieordningen
- introduktion til praktikopgaven i forhold til faget kulturfordybelse

Studiedagene i 2. praktikperiode

I de 5 studiedage på Diakonhøjskolen sætter der fokus på:

- erfaringer fra praktikken, herunder arbejdet med læringsmålene
- praktikopgaven. Præsentation af metoder og materiale i forhold til praktikopgaven
- diakonalt tema i relation til praktikkens tema
- aktuelt tema i forhold til praktikkens målgruppe

Praktikopgaven

De resterende 5 studiedage (30 timer) anvendes til udarbejdelse af en skriftlig praktikopgave. Temaet for praktikopgaven er: Kulturfordybelse.

I løbet af praktikken skal den studerende indsamle data og afprøve sit projekt i relation til kulturfordybelsestemaet.

Den skriftlige opgave afleveres 14 dage før praktikkens afslutning.

Opgaven vurderes ved intern censur og bedømmes med bestået/ikke bestået.

Der gives såvel en skriftlig som mundtlig tilbagemelding til den studerende.

Praktikværksted – praktikopsamling.

I det efterfølgende praktikværksted sættes der fokus på refleksioner over praktikerfaringer, og der gives tilbagemelding på praktikopgaven.

Såvel i forhold til praktikrefleksionerne som i forhold til opgaven arbejdes der med udgangspunkt i praktikdokumentet.

3. praktikperiode – Den pædagogiske profession

Praktikken afvikles inden for normalområdet (børn og unge) og specialområdet (børn og unge, mennesker med nedsat funktionsevne og/eller mennesker med sociale problemer).

Tema: Den pædagogiske profession

Formålet med 3. praktikperiode

Formålet med 3. praktikperiode er, at den studerende erhverver sig indsigt i det pædagogiske arbejde i forhold til en specifik brugergruppe herunder de særlige didaktiske overvejelser, der ligger i arbejdet med den specifikke brugergruppe.

Faglige kompetencemål for 3. praktikperiode

Målet for 3. praktikperiode er, at den studerende kan

- beherske den pædagogiske praksis og bidrage til udvikling og fornyelse af den pædagogiske profession
- yde en målrettet indsats i forhold til en valgt målgruppes behov
- redegøre for, hvordan teoretisk og praktisk viden om en målgruppe kan kvalificere grundlaget for pædagogisk virksomhed generelt
- skabe viden gennem deltagelse i, analyse af og refleksion over praksis på baggrund af (videnskabs)teoretiske forudsætninger og metodiske færdigheder og
- redegøre for egen professionsidentitet og forholde sig til professionens handlegrundlag og udvikling

Centrale kundskabs- og færdighedsområder: Den pædagogiske profession

- professionens arbejdsområder og opgavefelt
- pædagogiske handleformer og pædagogiske metoder
- professionens vidensformer, faglige kernebegreber og terminologi, herunder det videnskabelige grundlag og videnskabelige metoder
- sammenhængen mellem den samfundsmæssige moderniseringsproces og professionens historiske og kulturelle udvikling
- professionsbevidsthed og –identitet
- den pædagogiske professions faglige bidrag til løsning af tværprofessionelle opgaver

Diakonale læringsmål

- bidrage med og vurdere diakonifaglige aktiviteterets betydning for institutionens arbejde

I undervisningsforløbet og praktikforberedelsen på 6. semester vil der være inddraget følgende temaer:

- social- og specialpædagogik i forhold til særlige afgrænsede brugergrupper
- didaktik, planlægning, gennemførelse og evaluering af et pædagogiske forløb med dokumentation, hvor fagbegreberne bliver sat i spil med didaktiske modeller og overvejelser
- menneske-, lærings- og udviklingssyn
- inklusion og eksklusion
- omsorg, magt og relationsdannelse
- brugerinddragelse og rettigheder
- introduktion til praktikopgaven

Studiedagene i 3. praktikperiode

I de 5 studiedage på Diakonhøjskolen sættes der fokus på:

- erfaringer fra praktikken herunder arbejdet med læringsmålene
- diakonalt tema i relation til praktikkens tema
- praktiksPECIALISERINGEN
- aktuelt tema i forhold til praktikkens tema/målgrupper

Praktikopgaven

De resterende 5 studiedage (30 timer) anvendes til udarbejdelse af en skriftlig specialiseringsopgave. Den skriftlige specialiseringsopgave har udgangspunkt i de **Centrale Kundskaber og Færdigheder** for den valgte specialisering.

Den skriftlige specialiseringsopgave afleveres 14 dage før praktikkens afslutning.

Den skriftlige specialiseringsopgave vurderes ved intern censur og bedømmes med bestået/ikke bestået. Der gives såvel en skriftlig som mundtlig tilbagemelding til den studerende.

Signalement

Specialiseringen bidrager til uddannelsens målsætning ved at kvalificere til tilvejebringelse og anvendelse af viden, teori og metode inden for et specifikt arbejds-, og funktions- eller fagområde. Læring i fagområdet fungerer eksemplarisk, således at de opnåede kompetencer inden for det valgte specialiseringsområde kan anvendes i forhold til øvrige målgrupper med andre samfundsmæssige, institutionelle og personlige betingelser. Ved fordybelse i og konkretisering af et specifikt arbejdsområde bidrager specialiseringen til at professionsrette uddannelsens øvrige fag og faglige elementer.

Faglige kompetencemål

Målet er, at den færdiguddannede kan

- anvende viden og indsigt i det specifikke arbejde med brugergruppen
- opstille fagligt begrundede pædagogiske mål ud fra en forståelse af brugernes perspektiver og handlemuligheder
- reflektere kritisk over pædagogiske og diakonale tænkemåder og handlemuligheder ud fra teori, forskning og praksisforståelse inden for det valgte specialiseringsområde og
- udmønte professionsforståelse og professionsetik inden for det valgte specialiseringsområde

Centrale Kundskabs- og Færdighedsområder

Børn og unge

- menneske-, lærings- og udviklingssyn i relation til konkrete didaktiske og metodiske overvejelser
- børn og unges livsbetingelser og trivsel, herunder omsorgssvigt og mobning i relation til kulturelle, institutionelle og samfundsmæssige vilkår
- inklusion og eksklusion
- omsorg, magt og relationsdannelse
- børne- og ungekultur, leg og aktiviteter
- brugerinddragelse og rettigheder, herunder samarbejde med og vejledning af forældre og andre pårørende samt fagpersoner
- udsatte børn og unge samt børn og unge med særlige behov for pædagogisk støtte og indsats
- forebyggende arbejde og interventionsformer
- love, konventioner og regler af særlig betydning for børn, unge og deres pårørende

- pædagogiske lærerplaner og sprogvurderinger i dagtilbud
- skolestart og fritidsordning. Overgang fra daginstitution til skole.

Mennesker med nedsat funktionsevne

- menneske-, lærings- og udviklingssyn i relation til konkrete didaktiske og metodiske overvejelser
- brugerens livsbetingelser og trivsel i relation til kulturelle, institutionelle og samfundsmæssige vilkår
- funktionsnedsættelse og livsmuligheder
- inklusion og eksklusion
- omsorg, magt og relationsdannelse
- samarbejde med brugere, pårørende og professionelle
- aktiviteter og udfoldelsesmuligheder for brugergruppen
- brugerinddragelse og rettigheder
- love, konventioner og regler af særlig betydning for brugergruppen, herunder centrale handicappolitiske målsætninger
- kompensationsmuligheder
- kommunikative processer og alternative kommunikationsformer

Mennesker med sociale problemer

- menneske-, lærings- og udviklingssyn i relation til konkrete didaktiske og metodiske overvejelser
- brugerens livsbetingelser og trivsel i relation til kulturelle, institutionelle og samfundsmæssige vilkår
- inklusion og eksklusion
- omsorg, magt og relationsdannelse
- opsøgende arbejde og interventionsformer
- aktiviteter og udfoldelsesmuligheder for brugergruppen
- brugerinddragelse og rettigheder
- love, konventioner og regler af særlig betydning for brugergruppen
- misbrug og psykiske lidelser
- truede familier, sorg og krise

Praktikopgaven afleveres 14 dage før praktikkens afslutning

Opgaven vurderes med intern censur og bedømmes med bestået/ikke bestået
Der gives såvel en skriftlig som mundtlig tilbagemelding til den studerende.

Praktikværksted – praktikopsamling

I det efterfølgende praktikværksted sættes der fokus på refleksioner over praksiserfaringer, og der gives tilbagemelding på praktikopgaven. Såvel i forhold til praktikrefleksioner og opgaven arbejdes der med udgangspunkt i praktikdokumentet.

Vejledning i praktikken

Af bekendtgørelsen § 14 stk. 2 fremgår følgende: Praktikstedet har ansvar for, at den studerende modtager praktikvejledning i overensstemmelse med de godkendte læringsmål for perioden.

Denne formulering peger på kravet om, at vejledningen skal ses i sammenhæng med den studerendes læringsmål, og det pointerer dermed, at læringsmålene skal være styringsredskab for vejledningens indhold.

Fra diakonhøjskolens side anbefales det, at der fastsættes 1-2 timer ugentligt i arbejdsplanen til vejledning.

Vi har erfaringer med:

- at tidsfastsat vejledning er afgørende for, at såvel den studerende som vejlederen kan møde forberedte til vejledningsforløbet
- at der gennem udarbejdelse af dagsorden for vejledningen kan sikres et overblik over, at der bliver arbejdet med læringsmålenes relevante temaer
- at der gennem anvendelse af relevant litteratur opnås en mere kvalificeret faglig dialog
- at der skrives referat efter hvert vejledningsforløb, og at dette referat godkendes af begge parter enten ved afslutningen af vejledningen eller som første punkt på næste vejledning

At der skal udarbejdes et referat kan ses i relation til kravet om, at eftersom praktikstedet skal give vejledning i henhold til målfastsættelsen, er det praktikstedets ansvar at dokumentere, at dette også sker. I tilfælde af, at et praktiksted er betænkelig ved at godkende den studerendes praktik, er det praktikstedets opgave at dokumentere, at den studerende har fået vejledning i forhold til de problemstillinger, som praktikstedet rejser.

3 former for vejledning

I forbindelse med praktikforløbene mener vi, at der er brug for forskellige former for vejledning.

Den faglige vejledning.

I denne vejledningsform drøftes den studerendes arbejde med målene, rolle i huset, praktikopgaver og andre faglige forhold.

Vejledningen skal rette sig mod den studerendes praksis, refleksion og læring på praktikstedet. Læringsmålene for praktikken skal være et styrende tema for vejledningen. Det er vejlederens opgave, at vejledningssamtalerne lægger op til, at den studerende kommer til at reflektere over de oplevelser, som vedkommende får i praktikken. Det kunne være undren, oplevelser, konflikter, vanskelige opgaver, personlige og faglige udfordringer i forhold til målgruppen eller samarbejdsrelationen.

Det forventes, at vejlederen løbende giver den studerende en tilbagemelding på såvel positive som negative forhold i forbindelse med arbejdet med målene.

Udover vejledning mellem studerende og praktikvejleder kan andre medarbejdere ligeledes indgå som en del af den faglige vejledning.

Den bedste praktik opnås ofte, når alle praktikstedets ansatte føler sig medansvarlige for den studerendes praktik.

Hvis praktikvejlederen er forhindret i at afholde nogle af vejledningssamtalerne anbefales det, at en anden pædagog eller lederen på praktikstedet tager over.

Den daglige praktiske vejledning

Denne vejledningsform ”på kanten af sandkassen” eller ”på personalemøder” foregår løbende i arbejdet med og omkring børn/brugere og udgør et supplement til den faste vejledning med praktikvejlederen.

Fælles vejledning/undervisning for studerende

Når der er flere studerende på samme institution, eller når flere institutioners praktikanter samles, kan der gives vejledning/undervisning i forhold til overordnede pædagogiske temaer. Denne undervisning vil typisk blive forestået af personer med spidskompetencer inden for specielle områder. Underviserne kan være pædagoger, forstander/leder, socialrådgiver, psykolog, psykiater, fysioterapeut m.fl.

Evaluerings – 6 ugers status

For at støtte og fremme integrationen af faglighed og personlighed og målrette den studerendes arbejde med læringsmålene i tide, anbefales det fra Diakonhøjskolens side, at der afholdes en evaluering efter 6 ugers praktik.

Til dette evalueringsforløb er det vigtigt, at praktikvejlederen holder sig orienteret om, hvordan den studerendes funktion og væremåde opleves af andre medarbejdere evt. brugere, og formidle såvel denne som egen viden videre til den studerende. Den studerende får herved mulighed for at bearbejde sin selvopfattelse.

Evalueringen af den studerende skal være helheds- og udviklingsorienteret.

Skemaet med læringsmålene anvendes til evalueringen. Der fokuseres på den indledende del, evt. også på den deltagende del.

Den studerende er i forbindelse med 6 ugers evalueringen ansvarlig for at udfylde feltet under den indledende del af læringsmålsskemaet. Den studerende skal til evalueringsmødet dokumentere sit arbejde med læringsmålene ved at trække eksempler frem fra sit praktikdokument.

6 ugers evalueringen er som udgangspunkt en intern institutionsevaluering, og når en positiv udviklingsproces er igangsat hos den studerende, er vejlederen ikke forpligtet til at informere Diakonhøjskolen om udviklingen. I tilfælde af at udviklingsprocessen hos den studerende ikke forløber som forventet, forventer Diakonhøjskolen, at praktikkoordinatoren/praktiklæreren kontaktes.

Udviklingsskema

Diakonhøjskolen har desuden en positiv erfaring med at anvende et udviklingsskema i forbindelse med hvert evalueringsforløb (6 ugers evaluering, 2/3 mødet og ved praktikvurderingen). Skemaet lægger op til en lokalisering af, hvor den studerende befinder sig udviklingsmæssigt, i forhold til sin faglige og personlige udvikling.

Skemaet findes i 2 udgaver, som overordnet er tænkt til henholdsvis arbejdet med børn og unge eller mennesker med nedsat funktionsevne og socialt udsatte.

Bemærk venligst den efterfølgende brugervejledning.

Den studerende og vejlederen udfylder hvert sit skema. På et efterfølgende vejledermøde fremlægger og begrundes først den studerende, så vejlederen sin placering af krydserne.

Dialogen fører til udfyldning af et fælles udviklingsskema. Et overblik over skemaet er med til at lokalisere den studerendes udviklingsområder.

2/3 samtalen

Senest når 2/3 af praktikperioden er forløbet afholdes der et møde, hvor den studerende, praktikvejlederen og praktiklæreren er til stede. Mødet foregår på praktikinstitutionen. Målet med 2/3 mødet er, at praktikvejlederen skriftligt udtaler sig om, hvordan den studerende har arbejdet med målene indtil mødet, og hvordan den studerende kan opfylde de konkrete læringsmål i resten af perioden. Læringsmålene er det præcise omdrejningspunkt, og formuleringerne skal konkret forholde sig til disse.

Er der tvivl om den studerende kan nå læringsmålene drøftes det, hvordan læringsmålene vil kunne nås.

Ifølge uddannelsesbekendtgørelsen er det praktikstedets ansvar at udtale sig om, hvordan den studerende kan nå sine mål, og det er praktikstedets ansvar at afholde et 2/3 møde på praktikstedet. Af praktiske grunde udformer Diakonhøjskolen et forslag til mødetidspunkt. Tidspunktet for 2/3 mødet oplyses senest 14 dage før mødets afvikling.

Problemer i praktikken

I forbindelse med praktikken kan der evt. opstå problemer, hvor en studerende eller praktikvejlederen bliver i tvivl om, hvorvidt den pågældende praktik kan fortsætte, eller der kan være tvivl om, hvorvidt praktikken kan godkendes. I sådanne situationer er det vigtigt, at praktiklæreren involveres. Det er hensigten, at problemløsningen i den studerendes praktik skal foregå i et tæt samarbejde mellem praktikinstitution, den studerende og Diakonhøjskolen, og i den forbindelse kan alle parter indkalde til et ekstraordinært møde om praktikens forløb. I halvårspraktikkerne, hvor der er tale om et ansættelsesforhold, er den studerende beskyttet igennem overenskomsten.

Her kan problemet være, at den studerende ikke er i stand til at opfylde kravene som ansat; men sagtens kan lære noget på institutionen.

Hvis praktikstedet eller den studerende finder, at opgaverne som ansat ikke kan opfyldes, og samarbejdet dermed ikke kan fungere, kan begge parter opsige ansættelsesforholdet med de opsigelsesvarsler, der gælder i overenskomsten. Det anbefales, at praktiklæreren og eventuelt fagforeningen inddrages inden den endelige beslutning.

Hvis problemerne skyldes, at den studerendes muligheder for at lære tilstrækkeligt ikke er til stede, kan der blive tale om at flytte den studerende til en anden gruppe/afdeling på institutionen eller til en anden praktikinstitution.

I sådanne tilfælde inddrages institutionens leder og Diakonhøjskolens praktikkoordinator.

En flytning betyder, at den studerende på mange måder skal begynde forfra, og netop derfor er det vigtigt, at problemerne tages op i tide.

Inden 2/3 mødet

- Praktikvejlederen og den studerende laver i samarbejde en dagsorden for 2/3 mødet.
- Den studerende udarbejder skriftligt sin egen vurdering af praktikforløbet ved udfyldelse af skemaet for læringsmålene. Der gives eksempler fra praktikdokumentet.
- Praktikvejlederen udarbejder en skriftlig udtalelse, som inddrager den studerendes praktikdokument, og som tilkendegiver, hvordan den studerende kan opfylde de konkrete læringsmål i resten af perioden.

Det skal tydeligt fremgå af det skriftlige materiale, hvorvidt det forventes, at læringsmålene nås, eller om der er betænkelighed ved, om målene nås.

Ovenstående er et arbejdsmateriale, der ligger til grund for drøftelsen på mødet.

Fra Diakonhøjskolens side anbefales det ligeledes, at udviklingsskemaet udfyldes i forbindelse med 2/3 mødet.

Dagsorden, den studerendes egen evaluering og praktikvejlederens skriftlige udtalelse sendes til praktiklæreren 1 uge før mødets afvikling.

Afvikling af 2/3 mødet

Formålet med mødet er en generel drøftelse af den studerendes udbytte af praktikforløbet. Tidsrammen for mødet er fastlagt til 2 timer. Praktikinstitutionen er vært, og praktikvejlederen er mødeleder under mødet.

Den studerende fremlægger sin egen evaluering/sit arbejde med læringsmålene. Der tages afsæt i praktikdokumentet, og oplægget kan f.eks. indeholde logbogsarbejde, iagttagelser, dokumentation af aktivitetsprojekt, analyse af videoklip mm.

Praktikvejlederen tilkendegiver sin oplevelse af arbejdet med læringsmålene, og hvordan den studerende kan opfylde de konkrete læringsmål i den resterende praktikperiode.

Er der tvivl om, at den studerende kan nå de fastlagte mål, skal den studerende have vejledning i, hvad og hvordan han/hun skal arbejde med målene.

Efter drøftelsen udarbejdes der et notat fra mødet

Af notatet skal det fremgå, hvilke aftaler, der er indgået for at sikre den studerendes optimale muligheder for at opfylde læringsmålene.

Hvis det vurderes at den studerende har problemer med at nå de fastsatte læringsmål skal både tvivlen og vejledningen præciseres og konkretiseres over for den studerende mundtligt og skriftligt.

Praktikvejlederen formulerer det skriftlige materiale på mødet.

Praktikvejlederen og praktislæreren underskriver det, og den studerende bekræfter ved sin underskrift at have set det. Den studerende og praktislæreren får en kopi af det underskrevne skriftlige materiale.

Praktikvurdering

I henhold til bekendtgørelsens § 22.

Senest tre uger før afslutningen af hver praktikperiode afgiver praktikstedet med inddragelse af den studerendes praktikdokument en skriftlig begrundet indstilling til uddannelsesinstitutionen om, hvorvidt den studerendes uddannelsesmæssige udbytte for perioden i forhold til læringsmålene kan godkendes. Den skriftlige indstilling sendes til praktislæreren.

Det anbefales, at et udfyldt udviklingsskema ligeledes tilsendes praktislæreren.

Den studerende udarbejder i forbindelse med praktikvurderingen skriftligt sin vurdering af arbejdet med læringsmålene ved at udfylde skemaet for læringsmålene.

Desuden skal den studerende udarbejde sin egen evaluering af, hvordan det har været at være studerende på praktikstedet. Hvad har praktikstedet gjort godt, og hvilke ting kunne man have ønsket sig var tilrettelagt på en anden måde.

Den studerendes vurdering af læringsmålene sendes sammen med evalueringen af praktikforløbet til Diakonhøjskolen senest 3 uger før praktikkens afslutning.

Ved godkendelse

Finder praktikstedet, at den studerende har nået målene på et tilfredsstillende niveau, skal det af udtalelsens konklusion tydeligt fremgå, at den studerendes praktik bedømmes: **Godkendt**. Vurderingen udleveres til og gennemgås med den studerende.

Vurderingen sendes til praktislæreren sammen med udviklingsskemaet, senest tre uger før afslutningen af praktikperioden.

Ved betænkelig i forhold til at kunne godkende praktikken (jf. § 22.2)

Er praktikstedet betænkelig ved at godkende den studerendes praktik, skal dette tydeligt fremgå af udtalelsens konklusion.

Vurderingen udleveres til og gennemgås med den studerende.

Det forventes fra Diakonhøjskolens side, at praktiklæreren er orienteret på et tidligere tidspunkt, hvis praktikstedet er betænkelig ved en godkendelse.

Er praktikstedet betænkelig ved at indstille den studerendes praktikperiode til godkendelse, skal den studerende have mulighed for inden for en frist af 1 uge skriftligt at kommentere praktikstedets indstilling. Hvis den studerende vælger dette, sender den studerende de skriftlige kommentarer til praktiklæreren og til praktikstedet.

Diakonhøjskolen afholder et møde mellem den studerende, praktikstedet og en af Diakonhøjskolens praktiklærer. Den studerende kan have en bisidder med, som den studerende selv vælger. Bisidderen må ikke deltage aktivt i samtalen. Samtalen har til formål at afklare, om den studerende har nået målene. Der er afsat 1 time til samtalen.

På grundlag af samtalen ved mødet, der tager udgangspunkt i praktikstedets indstilling og den studerendes evt. kommentarer, afgiver praktikstedets og Diakonhøjskolens praktikmedarbejder inden for en frist af en uge hver en skriftlig indstilling om, hvorvidt praktikperioden kan godkendes.

Den studerende skal have mulighed for inden for en frist af 1 uge skriftligt at kommentere indstillingerne.

Uddannelsesinstitutionen/Diakonhøjskolen træffer på grundlag af den eller de afgivne indstillinger og den studerendes eventuelle kommentarer afgørelse om, hvorvidt praktikken skal bedømmes til godkendt eller ikke godkendt.

En studerende, hvis praktikperiode bedømmes til Ikke godkendt, kan ikke fortsætte på uddannelsens næste trin, men har ret til at gå perioden om én gang.

Afbrydes en studerendes praktikperiode efter mindst halvdelen af perioden er forløbet, skal praktikstedet afgive udtalelse om, hvorvidt der er tilstrækkelig grundlag for, at perioden kan vurderes.

I givet fald afgives indstilling om vurdering af praktikken, der herefter behandles efter reglerne.

Er mindst halvdelen af perioden tilbage, og Diakonhøjskolen kan anvise et andet praktiksted, hvor praktikuddannelsen umiddelbart kan fortsætte, kan den studerende genoptage praktikuddannelsen og få den bedømt.

Hvis den studerendes praktik ikke er godkendt, indkalder Diakonhøjskolen den studerende til en afklaringssamtale med uddannelseslederen om det videre forløb, som f.eks. at gå praktikken om, søge orlov eller stoppe studiet.

Ønske om orlov søges gennem at sende en skriftlig begrundet ansøgning til uddannelseslederen. Orlov kan ikke bevilges i det første studieår.

Efter samtalen meddeler den studerende administrationen på Diakonhøjskolen om beslutningen af det fortsatte studieforløb.

Uddannelsen skal, jf. bekendtgørelsens § 2 stk. 2, være afsluttet senest 6 år efter studiestart. Heri medregnes ikke forsinkelse i uddannelsen på grund af fravær i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption.

Klagegang (jf. § 33 stk. 2 og § 33 stk. 3)

1. Den studerende kan indbringe uddannelsesinstitutionens afgørelse for Undervisningsministeriet, når klagen vedrører retslige spørgsmål.
2. Klagen indgives til uddannelsesinstitutionen, der afgiver en udtalelse, som den studerende skal have mulighed for at kommentere inden for en frist af 1 uge.
3. Uddannelsesinstitutionen sender klagen til Undervisningsministeriet vedlagt udtalelsen og den studerendes eventuelle kommentarer.
4. Fristen for indgivelse af klage er 2 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt klageren.

Den studerendes ansættelsesforhold

Løn

Der er tale om fast løn, der reguleres efter overenskomst for PÆDAGOGSTUDERENDE I LØNNET PRAKTIK. 1. og 2. praktikperiode aflønnes de studerende fra Diakonhøjskolen med sats 1, og i 3. praktikperiode aflønnes med sats 2.

Arbejdstid

Det gennemsnitlige norm-timetotal er 30 arbejdstimer pr. uge

I en 6 mdr. praktik (26 uger) bliver det samlede norm-timetotal $26 \times 30 = 780$ arbejdstimer.

Den ugentlige/månedlige arbejdstid kan godt variere meget fra gennemsnits-normen på de 30 timer/uge – blot praktikken tilrettelægges sådan, at norm-timetallet nås inden praktikkens udløb.

Der skal for den studerende føres plus/minus regnskab på samme måde som for fastansatte.

Sygedage, feriedage og sønehelligdage tæller med i den vagtlagte arbejdstid. Er denne ikke fastsat, tælles 6 timer pr. arbejdsdag eller 30 timer pr. uge.

Indregning af studiedage

I hver praktikperiode indgår 60 timer, hvoraf de 30 timer anvendes til de 5 studiedage på Diakonhøjskolen og de resterende 30 timer til opgaveformål.

De 60 timer svarer til 2 norm-uger af praktiktiden.

I de 26 ugers praktik skal de 60 timer altså fordeles på de resterende 24 uger, hvilket vil øge det gennemsnitlige ugentlige norm-timetotal med $2 \frac{1}{2}$ time, således at den ugentlige arbejdstid gennemsnitlig er $32 \frac{1}{2}$ time.

Det er den studerendes eget ansvar at holde regnskab med, at arbejdstimerne passer i forhold til praktiknormen.

Praktikanten som afløser/vikar

Aftaler om praktikantens evt. afløsningsarbejde og anden beskæftigelse ud over normal arbejdstid i praktikperioden har intet med den indgåede praktikaftale at gøre og holdes beregningsmæssigt klart adskilt fra de egentlige praktikaktiviteter.

Der gøres fra Diakonhøjskolens side opmærksom på, at beskæftigelse ud over normal arbejdstid anses som betænkelig og bør kun finde sted i begrænset omfang.

Sygdom

Ved sygdom under praktikken følges Dagpengelovens regler.

Sygdom anmeldes straks til praktikstedet. Praktikstedets sygepolitik skal efterleves.

Ferie

Følger Ferielovens bestemmelser

Hovedvægten af ferien (normalt 3 uger) skal placeres inden for ”ferieperioden” (2/5 – 30/9), de sidste 2 uger i den resterende del af ferieåret.

Arbejdsgiveren bestemmer feriens placering. Få det aftalt i tide.

Ferien finansieres af den studerende ved hjælp af det foregående års feriepenge.

Det er ulovligt at påtage sig lønnet arbejde i sin ferie.

Orlov

Opstår der i praktikperioden behov for orlov, sendes der en motiveret skriftlig ansøgning herom til skolens uddannelsesleder.

Opsigelse

Opsigelse efter Overenskomsten er et fagretsligt anliggende og involverer ikke skolen. Hvis institutionen og den studerende er enige, kan praktikaftalen ophæves med 1 dags varsel. De første 3 måneder af forløbet er opsigelsen med 14 dages varsel. I de sidste 3 måneder er varslet 1 måned – til udgangen af en måned.

Hvilken virkning en opsigelse vil have på en studerendes mulighed for at fortsætte sin uddannelse, afhænger af sagens omstændigheder og afgøres af skolens ledelse efter passende høring af sagens parter.

Faglige konflikter

I forbindelse med faglige konflikter under praktikken har skolen følgende generelle holdning til den studerendes rolle:

I tilfælde af konflikt i form af lovligt varslet arbejdsnedlæggelse for det faglige område, stillingen er omfattet af, skal praktikanten følge den praksis, som praktikstedet vælger i forbindelse med den berørte faggruppe.

Såfremt den studerende deltager i ulovligt varslede konflikter, foreligger der voldgift på, at de studerende i lighed med de uddannede pædagoger idømmes bod.

Findes der på det strejkeramte praktiksted en faglig godkendt nødplan, kan skolen anbefale, at den studerende så vidt muligt får mulighed for at deltage i udførelsen af denne.

Skolen vil anerkende, at en studerende følger sin faggruppes beslutning om arbejdsnedlæggelse, også selv om beslutningen er overenskomststridig.

Skulle en konflikt løbe ud over 2 måneder, vil man skulle vurdere, om den studerende har haft tilstrækkelig udbytte af praktikken til at læringsmålene kan godkendes.

Som hovedregel tæller faglige konflikter ikke som fravær.

Faglig organisering

I forbindelse med normerede stillinger kan der være en forventning om organisering inden for den fagforening, der har aftaleretten på området. Skolen indgår ikke som part i eventuelle sager.

Skolen anbefaler de studerende at benytte muligheden for at organisere sig i PLS (Pædagogstuderendes Lands Sammenslutning), der er et fælles tiltag under de pædagogiske organisationer. Medlemskab af PLS giver en bred faglig og uddannelsespolitisk orientering.

Kristelig fagforening tilbyder også medlemskab til pædagogstuderende.

Faglig organisering er de studerendes personlige anliggende.

Begge fagforeninger har mulighed for at komme på skolen og orientere de studerende om, hvad deres medlemskab indeholder.

Bilag 1 UDDANNELSESAFTALE

Lønnet praktik

Mellem **DIAKONHØJSKOLENS Pædagogiske Diakonuddannelse** og

PRAKTIKSTEDET: _____

Adresse: _____

Leder: _____ Tlf.: _____

Mail: _____

er indgået flg. Uddannelsesaftale for:

STUDERENDE: _____ CPR: _____

i PRAKTIKPERIODEN: den

.....

UDDANNELSESAFTALENS PARTER RESPEKTERER RETNINGSLINIERNE I:

”Overenskomst om Løn- og ansættelsesvilkår for pædagogstuderende under lønnet praktik” (KL, ARF, Købh. & Fredb. Komm./SL, BUPL, DKA)

og

Den til enhver tid gældende PRAKTIKHÅNDBOG vedr. Uddannelsen som Diakon på Diakonhøjskolens pædagogiske uddannelse.

.....

Ansvar for Praktikstedets varetagelse af den studerendes personlige vejledning under praktikforløbet ligger hos:

OBS: Navns nævnelse påkrævet: _____

.....

Denne praktik indgår som et obligatorisk led i Uddannelsen som Diakon på Diakonhøjskolens pædagogiske uddannelse (i alt 4 år).

Praktikstedet drager omsorg for de fornødne formalia vedr. ansættelse m.v.!

Diakonhøjskolen tager forbehold for det tilfælde, at den anmeldte elev inden praktikstart må udgå af uddannelsen pga. ikke godkendt teorikursus eller anden tvingende omstændighed.

.....

STUDIEDAGENE – ”HJEMKALD” vil i denne periode være placeret på dagene: _____

.....

Dato: _____

_____

Praktikstedets leder

_____

for Diakonhøjskolen

_____

Studerende

Bilag 2

Læringsmål

Uddannelsesmæssige mål og midler til udvikling af pædagogisk kompetence

Studerende _____

Praktiksted _____

Vejleder _____

Praktikperiode _____ Praktikart: P – 1 ____, P – 2 ____, P – 3 ____

Læringsmålene er godkendt

Dato: _____

Vejleder: _____

Praktikkoordinator: _____

Ovenstående er attesteret

Studerende: _____

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Hvorfor	Evaluering	Evaluering	Evaluering

Bilag 3

Læringsmål, et eksempel fra 1. praktikperiode

Uddannelsesmæssige mål og midler til udvikling af pædagogisk kompetence

Praktikant _____

Praktiksted _____ **Vuggestue** _____

Vejleder _____

Praktikperiode _____ Praktikart: P – 1 _x_, P – 2 ____, P – 3 ____

Læringsmålene er godkendt

Dato: _____

Vejleder: _____

Praktikkoordinator: _____

Ovenstående er attesteret

Studerende: _____

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
1. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Tilegne mig viden om og indgå i det daglige pædagogiske arbejde	<ul style="list-style-type: none"> • Observere børnene og pædagogerne i hverdagen • Lære rutinerne i hverdagens og ugens forløb og indgå i dem (Introduktion gennem vejledningstime) 	<ul style="list-style-type: none"> • Være sammen med børnene i deres aktiviteter • Snakke med pædagogerne om udførelse af pædagog i praksis • Afprøve forskellige aktiviteter/opgaver 	<ul style="list-style-type: none"> • Selv komme med idéer til tiltag/aktiviteter i hverdagen • Reflektere over og drøfte forløbene med min vejleder
Hvorfor Så jeg kan indgå i hverdagsrutinerne og til sidst selv tage initiativ til nye tiltag/aktiviteter.	Evaluering	Evaluering	Evaluering
2. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Tilegne mig viden og forståelse for det 0 – 3 årige barns udvikling: Socialt, sprogligt, fysisk og psykisk	<ul style="list-style-type: none"> • Skabe kontakt til børnene • Sætte mig på deres niveau, dvs. være i øjenhøjde med børnene • Vise, at jeg er interesseret i deres aktiviteter 	<ul style="list-style-type: none"> • Læse litteratur om de 0 – 3 åriges udvikling • Finde ud af, hvad loven siger, om kravene til aldersgruppen f.eks. serviceloven, lærerplaner m.v. 	<ul style="list-style-type: none"> • Observere og deltage aktivt i at støtte børnene i deres relationsdannelse til pædagoger og jævnaldrende • Igangsætte aktiviteter, som passer til børnenes modenhed og udvikling

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
<p>Hvorfor</p> <p>For at få en indsigt i børnenes behov og udvikling og for at kunne imødekomme det enkelte barns behov.</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>
<p>3. Mål</p>	<p>Hvordan</p>	<p>Hvordan</p>	<p>Hvordan</p>
<p>Øve mig i at planlægge, gennemføre og evaluere pædagogiske aktiviteter.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tilegne mig viden om fremgangsmåder i planlægning af aktiviteter • Observere pædagerne, når de planlægger, gennemfører og evaluerer • Stille uddybende spørgsmål 	<ul style="list-style-type: none"> • Selv være med til at planlægge, gennemføre og evaluere • Reflektere over mine erfaringer og fremlægge dem til vejledning 	<ul style="list-style-type: none"> • Selvstændig stå for et aktivitetsforløb eller arrangement • Evaluere og reflektere over forløbet og opsamle nye erfaringer
<p>Hvorfor</p> <p>Da det er et vigtigt pædagogisk redskab at kunne planlægge, gennemføre og evaluere, vil jeg lære, hvilke elementer jeg skal være opmærksom på.</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
4. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
At indgå i den pædagogiske praksis på lige fod med det øvrige personale	<ul style="list-style-type: none"> Lære pædagogerne at kende ved at samtale, stille spørgsmål, undres og få svar 	<ul style="list-style-type: none"> Sætte mig ind i emner, temaer, dagsordner og referater til personalemøderne Deltage aktivt i møderne og komme med input fra hverdagen og idéer Tage aktivt del i hverdagens opgaver og mødevirksomhed 	<ul style="list-style-type: none"> Opsøge feedback på egen pædagogisk praksis ved det øvrige personale Anvende feedback til at ændre mine handlemåder, således at jeg bliver bedre til at imødekomme børnenes og personalets behov
Hvorfor <ul style="list-style-type: none"> For at være med i fællesskabet med pædagogerne og lære mere af dem For at være en ressource for vuggestuen og for at få en fornemmelse for mit fremtidige virke som pædagog 	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
5. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
At få større indsigt i egne forudsætninger og færdigheder i arbejdet med 0 – 3 årige børn og reflektere over, hvad jeg synes er etisk forsvarligt	<ul style="list-style-type: none"> • Skrive logbog • Reflektere over mine handlinger. Kan jeg stå inde for dem? • Observere pædagogernes handlinger • Stille undrende spørgsmål 	<ul style="list-style-type: none"> • Observere børnenes reaktioner i forbindelse med mine og de andre pædagogers handlinger • Drøfte mine refleksioner på vejledning 	<ul style="list-style-type: none"> • Lave aktiviteter med børnene og evaluere deres reaktioner over for mig, således at jeg kan få større indsigt i, hvor jeg kan styrke mine færdigheder
Hvorfor <ul style="list-style-type: none"> • For at forbedre mit arbejde med børn og evaluere min praksis. • Lære at være ærlig over for mig selv og finde mit fundament 	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
6. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Undersøge hvilke samfundsmæssige vilkår institutioner er præget af, og hvilken betydning de har for institutionen og personalets hverdag.	<ul style="list-style-type: none"> • Undersøge den lovgivning, der gælder for daginstitutionsområdet • Få hjælp af institutionslederen til, hvilke love og paragraffer, jeg skal fordybe mig i 	<ul style="list-style-type: none"> • Samtale med min institutionsleder om den viden, jeg har erhvervet mig • Få undervisning i historisk udvikling, og i hvordan lovgrundlaget påvirker det daglige pædagogiske arbejde i såvel positiv som negativ retning 	<ul style="list-style-type: none"> • Reflektere over og fremlægge eget syn på muligheder og begrænsninger
Hvorfor For at få indsigt i, hvordan de samfundsmæssige vilkår påvirker institutionen	Evaluering	Evaluering	Evaluering
7. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Etablere et konstruktivt samarbejde med forældrene	<ul style="list-style-type: none"> • Præsentere mig for forældrene • Small-talk med forældrene 	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunikere til forældrene, hvad jeg laver med deres børn f.eks. verbalt, billedplanche eller nyhedsbreve 	<ul style="list-style-type: none"> • Stå for indkøring af et barn i vuggestuen og være særlig tæt på forældrene i forhold til at informere dem om hverdagens forhold.

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
<p>Hvorfor</p> <p>For at de skal have tillid til mig og have tryghed i, at deres børn er sammen med mig.</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>
<p>8. Mål</p>	<p>Hvordan</p>	<p>Hvordan</p>	<p>Hvordan</p>
<p>Opnå indsigt i børns religiøse og kulturelle virkelighed i daginstitutionen og klargøre, hvordan det diakonale aspekt kan bringes i spil i institutionen (fejring af højtider og religiøse fester og fridage og begrundelse herfor i institutionen.)</p> <p>Overvejelsen af den studerendes medvirken/rolle</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ved at få en gennemgang af institutionens traditioner • Ved at gøre mig observationer af og refleksioner over måder, hvorpå personalet iscenesætter traditioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Ved at stille spørgsmål til det pædagogiske personales begrundelse for gennemførelse af de forskellige traditioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Ved selvstændigt at planlægge, gennemføre og evaluere en eller flere aktiviteter i forbindelse med deres traditioner
<p>Hvorfor</p> <p>For at opnå indsigt i, hvordan vuggestuen markerer/fejre forskellige traditioner.</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>

Bilag 4

Læringsmål, et eksempel fra 2. praktikperiode

Uddannelsesmæssige mål og midler til udvikling af pædagogisk kompetence

Praktikant _____

Praktiksted **Børnehjem** _____

Vejleder _____

Praktikperiode _____ Praktikart: P – 1 ____, P – 2 _x__, P – 3 ____

Læringsmålene er godkendt

Dato: _____

Vejleder: _____

Praktikkoordinator: _____

Ovenstående er attesteret

Studerende: _____

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
1. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Få kendskab til målgruppens problemstillinger og indsigt i, hvordan det daglige arbejde med dem tilrettelægges.	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg vil skabe kontakt til gruppen ved at interesse mig for, hvad de er optaget af • Ved at læse journaler og handleplaner 	<ul style="list-style-type: none"> • Læse teori om målgruppen og stedets pædagogiske metoder f.eks. ”Omsorgssvigt er alles ansvar” af Kari Killen og ”KRAP” af Peter Storgård • Deltage i de daglige opgaver 	<ul style="list-style-type: none"> • Deltage aktivt i den pædagogiske tilrettelæggelse • Bidrage med teoretisk indsigt i vejledning og på P-møderne • Reflektere over personalets handlemåder
Hvorfor For at jeg kan blive i stand til at indgå i og bidrage til det pædagogiske arbejde.	Evaluering	Evaluering	Evaluering
2. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Lære, hvordan jeg skal agere i forskellige konflikter og være klar over, hvilke konflikter jeg skal tage. Lære at være klar i min grænsesætning.	<ul style="list-style-type: none"> • Iagttage, hvordan personalet håndterer konflikter og grænsesætning. • Tage situationer op på vejledning 	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg vil være opmærksom på, hvilke konflikter jeg skal tage – vælge mine kampe • Øve mig i at forebygge konflikter og så vidt muligt forhindre at de oprappes • Øve mig i at sætte grænser 	<ul style="list-style-type: none"> • Lade konfliktmægling og forebyggelse være en integreret del af min arbejdsdag • Være tydelig i min grænsesætning

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
<p>Hvorfor</p> <p>Jeg vil udvikle mig personligt og blive i stand til at reflektere over min praksis.</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>
<p>3. Mål</p>	<p>Hvordan</p>	<p>Hvordan</p>	<p>Hvordan</p>
<p>Udvikle min kommunikative evne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Indlede samtaler med børn og kolleger • Lære dem at kende – og lade dem kende mig • Bede om hjælp og spørge, når jeg er i tvivl 	<ul style="list-style-type: none"> • Deltage i debatter på møder • Forældrekontakt/samarbejde • Deltage i overlap • Give min mening til kende 	<ul style="list-style-type: none"> • Være aktiv i dialogen med personale, børn og forældre • Indarbejde konstruktiv kritik i mit arbejde
<p>Hvorfor</p> <p>Så jeg bliver i stand til at bidrage aktivt til udviklings- og forandringsprocesser.</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>	<p>Evaluering</p>

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
4. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Kulturfordybelsesprojektet og teori	<ul style="list-style-type: none"> • Indsamle data i relation til kulturfordybelsesopgavens tema • Undersøge børnenes interesser for mit tema og finde ud af, om evt. hvordan det indgår i institutionens arbejde 	<ul style="list-style-type: none"> • Planlægge mit projekt i samarbejde med min vejleder • Involvere personalegruppen i mine tanker bag og hensigten med projektet • Læse relevant teori • Starte projektforløbet 	<ul style="list-style-type: none"> • Afslutte projektforløbet • Evaluere projektet med vejleder og evt. deltagere • Skrive opgaven, inddrag teori • Evt. fremlægge for personalegruppen • Aflevere opgaven senest 14 dage før praktikkens afslutning
Hvorfor For at kunne lære at anvende projektmetoden i forhold til at tilegne mig et nyt pædagogisk redskab.	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
5. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Udvikle mig fagligt	<ul style="list-style-type: none"> • Lære pædagogikken på institutionen at kende • Forstå den forskellighed, der er i pædagogikken i forhold til forskellige problemstillinger • Læse teori/vejledning 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunne genkende og forstå baggrunden for børnenes handlinger/reaktioner • Tilegne mig forståelse for og bidrage til samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere (forældre, kommune m.fl.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Bidrage aktivt i snakken om børnenes pædagogikker og handleplaner. • Koble teori og praksis • Reflektere over egne reaktionsmønstre
Hvorfor Jeg vil blive i stand til at forholde mig kritisk reflekterende til min egen praksis.	Hvordan	Hvordan	Hvordan

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
6. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Lære om praktikstedets samfundsmæssige opgave, funktion og mål	<ul style="list-style-type: none"> • Opnå viden om institutionens organisering, lovgrundlag, historie og det pædagogiske arbejdes udvikling 	<ul style="list-style-type: none"> • Opnå viden om institutionens økonomi, såvel overordnet som i forhold til det enkelte barn (gennem undervisning og læsning af institutionsmaterialer) 	<ul style="list-style-type: none"> • Opnå viden om processerne omkring anbringelser/udskrivninger, forældreinddragelse og kravene til dokumentation • Bidrage med erfaringer og refleksioner i forhold til arbejdet med ovenstående
Hvorfor For at forstå hvilke ydre faktorer, der lægger rammerne for institutionens arbejde.	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
7. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Finde mine stærke og svage sider	<ul style="list-style-type: none"> • Selv lave en liste med 5 af hver • Fremlægge listen til vejledning • Modtage feedback fra vejleder og idéer til udviklingsprocessen 	<ul style="list-style-type: none"> • Efter aftale med min vejleder, arbejder jeg med at styrke såvel stærke som svage sider • På vejledning dokumenterer jeg løbende arbejdet og reflekterer over mine erfaringer 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluere min udviklingsproces • Finde de fokusområder, som jeg skal arbejde videre med i uddannelsesforløbet
Hvorfor For at jeg bliver bedre i stand til at imødekomme børnenes individuelle behov og bidrage til de pædagogiske udviklingsprocesser.	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
8. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Inddrage den diakonale faglighed i institutionens overordnede målsætning.	<ul style="list-style-type: none"> Få kendskab til institutionens overordnede målsætning ved læsning af og undervisning i institutionens værdigrundlag og etik 	<ul style="list-style-type: none"> Reflektere og diskutere ud fra iagttagelse af, hvordan målsætningen opleves praktiseret i hverdage. 	<ul style="list-style-type: none"> Bidrage med overvejelser til, hvordan den diakonale faglighed kan inddrages i arbejdet.
Hvorfor For at kunne være en aktiv medspiller i samarbejdet og bidrage med min diakonale faglighed	Evaluering	Evaluering	Evaluering

Bilag 5

Læringsmål, et eksempel fra 2. praktikperiode

Uddannelsesmæssige mål og midler til udvikling af pædagogisk kompetence

Praktikant _____	
Praktiksted _____	Bofællesskab. Mennesker med nedsat funktionsevne _____
Vejleder _____	
Praktikperiode _____	Praktikart: P – 1 ____, P – 2 __x__, P – 3 ____
Læringsmålene er godkendt	
Dato: _____	
Vejleder: _____	Praktikkoordinator: _____
Ovenstående er attesteret	
Studerende: _____	

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
1. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
<p>Opnå kendskab til den pædagogiske praksis og de metoder, som institutionen arbejder ud fra samt indsigt i, hvilken samfundsmæssig opgave og mål institutionen har.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Observere og opsamle erfaringer i forhold til, hvordan personalet agerer i forhold til beboerne • Få kendskab til det lovstof, der danner udgangspunkt for institutionen • Få undervisning i og læsestof om den historiske udvikling for målgruppen 	<ul style="list-style-type: none"> • Være nysgerrig og undrende i forhold til praksis og de pædagogiske metoder • Selv være aktiv i anvendelse af pædagogiske metoder – IT-værktøjer m.fl. • Få indsigt i beboernes livshistorier og reflektere over de samfundsmæssige muligheder, der er for målgruppen 	<ul style="list-style-type: none"> • Tage del i og ansvar for at strukturere støttende pædagogiske aktiviteter • Efter aftale afprøve forskellige metoder og være aktiv i anvendelsen af IT-værktøjer • Være opmærksom på, om der er nye lovgivningsmæssige tiltag på vej, som kan være til glæde for beboerne
<p>Hvorfor</p> <p>For at kunne indgå i og bidrage til de pædagogiske udviklingsprocesser.</p> <p>For at få viden om den samfundsmæssige udviklings betydning for det pædagogiske arbejde.</p>	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
2. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Sætte mig ind i beboernes hverdag på institutionen og tilegne mig forståelse for deres forskellige handicaps	<ul style="list-style-type: none"> • Vise min interesse for beboerne ved at høre om deres hverdag og det, de er interesserede i • Lære om forskelle og ligheder mellem handicappene • Læse handleplaner • Få undervisning i den medicin de modtager (virkning og bivirkninger) 	<ul style="list-style-type: none"> • Deltage aktivt i hverdagens pædagogiske og praktiske gøremål med beboerne • Læse teori om beboernes diagnoser for derigennem at få en større forståelse af deres problemer • Tage del i udlevering af medicin 	<ul style="list-style-type: none"> • Tage temaer op til diskussion i vejledning, der tager afsæt i den læste teori, og som relaterer sig til beboernes diagnose • Bidrage med mine erfaringer og refleksioner i forhold til min oplevelse af den påvirkning medicinen har på beboerne
Hvorfor For at kunne bidrage aktivt til tilrettelæggelsen af det pædagogiske arbejde	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
3. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Reflektere over min pædagogiske indsats, så jeg bliver klar over mine styrker og svagheder inden for det pædagogiske arbejdsområde med mennesker med nedsat funktionsevne.	<ul style="list-style-type: none"> • Skrive logbog • Fortælle om, hvad jeg ser og undrer mig over • Give eksempler på mine handlemåder både i forhold til situationer, der går godt og situationer, der går mindre godt 	<ul style="list-style-type: none"> • Skrive logbog • Aftale, hvilke områder jeg i forhold til styrker og svagheder skal fokusere på at udvikle 	<ul style="list-style-type: none"> • Skrive logbog • Arbejde med nye områder i forhold til styrker og svagheder • Reflektere over egne handlemønstre og blive bevidst om, hvilke kompetencer jeg skal tilegne mig for at kunne imødegå målgruppens behov
Hvorfor For at jeg bliver i stand til at begrunde og forholde mig etisk og kritisk reflekterende til min egen praksis.	Evaluering	Evaluering	Evaluering
4. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Øge min kommunikative evne og lære at agere i forskellige konfliktsituationer	<ul style="list-style-type: none"> • Formå at give klare meldinger til beboere og personale • Bede om konstruktiv kritik fra personale • Få råd om ”god kommunikation” til beboerne 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunne give relevante informationer i overlapsituationer • Kunne bede om hjælp i de situationer, hvor jeg er usikker 	<ul style="list-style-type: none"> • Være aktivt deltagende i overlap og på P-møder • Kunne koble teori og praksis

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
4. Mål fortsat	Hvordan	Hvordan	Hvordan
	<ul style="list-style-type: none"> • Iagttage, hvordan personalet involverer sig i forskellige konflikter 	<ul style="list-style-type: none"> • Lære og læse om forskellige konfliktløsningsmetoder og øve mig i at undgå at en konflikt optrappes 	<ul style="list-style-type: none"> • Reflektere over konfliktløsningsmetoder-nes anvendlighed i forhold til målgruppen
Hvorfor For at støtte beboernes udviklingsproces og lære at beherske forskellige pædagogiske metoder.	Evaluering	Evaluering	Evaluering
5. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Indgå i arbejdet med magt, etik, værdier og menneskesyn.	<ul style="list-style-type: none"> • Få en indføring i, hvordan personalet håndterer deres magt • Kendskab til hvilken etik, værdier og menneskesyn, der danner grundlag for arbejdet 	<ul style="list-style-type: none"> • Opsamle erfaringer om og bidrage med refleksioner over egne handlemåder i forhold til temaerne 	<ul style="list-style-type: none"> • Deltage aktivt i debatten om, hvordan institutionen hensigtsmæssigt får indarbejdet temaerne i det daglige pædagogiske arbejde
Hvorfor Fordi, det er rigtigt som pædagog at kunne sikre, at beboerne får en etisk forsvarlig behandling	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
6. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Kulturfordybelsesprojektet og teori	<ul style="list-style-type: none"> • Indsamle data i relation til kulturfordybelsesopgavens tema • Undersøge beboernes interesser for mit tema og finde ud af, om evt. hvordan det indgår i institutionens arbejde 	<ul style="list-style-type: none"> • Planlægge mit projekt i samarbejde med min vejleder • Involvere personalegruppen i mine tanker bag og hensigten med projektet • Læse relevant teori • Starte projektforsøget 	<ul style="list-style-type: none"> • Afslutte projektforsøget • Evaluere projektet med vejleder og evt. deltagere • Skrive opgaven, inddrag teori • Evt. fremlægge for personalegruppen • Aflevere opgaven senest 14 dage før praktikens afslutning
Hvorfor For at kunne lære at anvende projektmetoden i forhold til at tilegne mig et nyt pædagogisk redskab.	Evaluerings	Evaluerings	Evaluerings

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
7. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Inddrage den diakonale faglighed i institutionens overordnede målsætning.	<ul style="list-style-type: none"> Få kendskab til institutionens overordnede målsætning ved læsning af og undervisning i institutionens værdigrundlag og etik 	<ul style="list-style-type: none"> Reflektere og diskutere ud fra iagttagelse af, hvordan målsætningen opleves praktiseret i hverdage. 	<ul style="list-style-type: none"> Bidrage med overvejelser til, hvordan den diakonale faglighed kan inddrages i arbejdet.
Hvorfor For at kunne være en aktiv medspiller i samarbejdet og bidrage med min diakonale faglighed	Evaluering	Evaluering	Evaluering

Bilag 6

Læringsmål, et eksempel fra 3. praktikperiode

Uddannelsesmæssige mål og midler til udvikling af pædagogisk kompetence

Praktikant _____

Praktiksted _____ **Kirkens Korshærs Herberg. Mennesker med sociale problemer** _____

Vejleder _____

Praktikperiode _____ Praktikart: P – 1 ____, P – 2 ____, P – 3 __x__

Læringsmålene er godkendt

Dato: _____

Vejleder: _____

Praktikkoordinator: _____

Ovenstående er attesteret

Studerende: _____

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
1. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Jeg vil blive bedre til at tage initiativ i forhold til beboere og kollegaer	<ul style="list-style-type: none"> I den indledende fase ønsker jeg at ”finde min plads,” og reflektere over, hvad jeg kan bidrage med 	<ul style="list-style-type: none"> Her ønsker jeg at være i dialog med mine vejledere og opsøge feedback på den, jeg er og min ageren 	<ul style="list-style-type: none"> Her ønsker jeg at bruge den personlighed og de kompetencer, jeg har, uden først at ”sikre mig.” Til stadighed skal der være feedback fra vejlederne
Hvorfor Ofte har jeg været tilbagetrukket i forhold til at bruge mine idéer, fordi jeg ikke tror nok på mig selv og min pædagogiske kunne. Jeg vil vise, at jeg behersker den pædagogiske praksis	Evaluerings	Evaluerings	Evaluerings

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
2. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Jeg ønsker at blive bedre til at argumentere for mine holdninger og ageren bl.a. gennem aktive deltagelse i overlap samt personalemøde	<ul style="list-style-type: none"> • Ved at undre mig over/diskutere mine kollegaers holdninger og ageren. Her ønsker jeg at være i dialog med kollegaer og også gerne studiekammerater. 	<ul style="list-style-type: none"> • Samme som i den indledende del, men i tiltagende grad 	<ul style="list-style-type: none"> • Samme som i den indledende del, men i tiltagende grad
Hvorfor Jeg ønsker at finde et mere fast ståsted/identitet som pædagog.	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
3. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Jeg ønsker at kunne bruge mine personlige egenskaber ind i arbejdet, samt at kunne koble fra, når jeg har fri. Dette gennem brug af logbog samt vejledning.	<ul style="list-style-type: none"> Jeg vil arbejde på målet ved at få afsluttet den enkelte vagt ved overlap eller ved at trække en kollega i ærmet, når noget fylder. Denne proces ønsker jeg skal ligge primært i 1. og 2. del for at få en god start på praktikken. 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg vil opsamle mine erfaringer og refleksioner fra logbogen og dele dem med min vejleder og det øvrige personale. 	<ul style="list-style-type: none"> Processen fortsættes og skal ikke afsluttes.
Hvorfor Jeg havde i sidste praktik svært ved at give slip på beboernes situation, når jeg kom hjem. Logbogsarbejdet skal hjælpe mig til at udvikle min professions handlegrundlag	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
4. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Jeg ønsker at være en engageret kollega	<ul style="list-style-type: none"> • I starten vil jeg være åben og imødekommende. • stikke en finger i jorden • være åben og ærlig, om den jeg er 	<ul style="list-style-type: none"> • Her vil jeg turde spørge ind til og undre mig over mine kollegaers ageren 	<ul style="list-style-type: none"> • Her vil jeg gøre som i 2. del samt turde bidrage med konstruktiv kritik
Hvorfor Engagement er vigtigt for at skabe tillid og tryghed i arbejdssituationen, hvilket er hensigtsmæssigt for at kunne yde en målrettet indsats i forhold til målgruppens behov.	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
5. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Jeg vil kende til vigtigheden af et herberg under Kirkens Korshær samt reflektere over bredden af brugergruppen	<ul style="list-style-type: none"> • Her vil jeg danne mit eget indtryk ved at ”mærke stedet” 	<ul style="list-style-type: none"> • Her vil jeg opsøge relevant viden om Kirkens Korshær: <ul style="list-style-type: none"> - specifikke mærkesager - historisk 	<ul style="list-style-type: none"> • Reflektere over denne viden fra 2. del hænger sammen med praksis på herberget
Hvorfor For gennem kendskab til organisationen kan jeg opnå medejerskab. Jeg får indblik i stedets forhold til magt, etik, værdier og menneskesyn	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
6. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Jeg vil lytte til beboernes behov og med afsæt i deres udsagn se, hvad deres mål og behov er	<ul style="list-style-type: none"> • At lytte til beboerne og så vidt muligt kende deres historie 	<ul style="list-style-type: none"> • At diskutere beboernes situation med mine vejledere → koble faglighed med intuition 	<ul style="list-style-type: none"> • Handle på de erfaringer, jeg har gjort mig gennem samtale og refleksion
Hvorfor For at omsætte min faglige viden i forhold til beboernes behov og for at deltage aktivt i analyse af og refleksion over den pædagogiske praksis	Evaluering	Evaluering	Evaluering
7. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Jeg vil være mere tydelig i min grænsesætning og i at stille krav	<ul style="list-style-type: none"> • Blive mere sikker i at de krav, jeg stiller er ”rigtige.” Dette i den indledende del primært ved at observere 	<ul style="list-style-type: none"> • At være i dialog med vejledere og kollegaer omkring de situationer, som jeg oplever som svære 	<ul style="list-style-type: none"> • At gå bevidst ind i de situationer, hvor jeg skal være tydelig og opsøge feedback fra den kollega, som var til stede i situationen
Hvorfor Fordi jeg har oplevet at have svært ved at markere mig tydeligt i forhold til ”upopulære udsagn”.	Evaluering	Evaluering	Evaluering

Jeg vil udvikle min professionsidentitet og mit handlegrundlag.			
	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
8. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Specialiseringsopgaven	<ul style="list-style-type: none"> • Indhente viden om institutionens praksis i forhold til specialiseringsområdets tema • Finde teori 	<ul style="list-style-type: none"> • Arbejde med teori og metode 	<ul style="list-style-type: none"> • Skrive specialiseringsopgaven • Fremlægge for personalet • Aflevere opgaven
Hvorfor For at kunne redegøre for, hvordan teoretisk og praktisk viden om et tema kan være med til at kvalificere grundlaget for det pædagogiske arbejde	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
9. Mål Diakonale læringsmål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Bidrage med og vurdere diakonifaglige aktiviteterets betydning for institutionens arbejde.	<ul style="list-style-type: none"> • Tilegne mig viden om institutionens diakonifaglige aktiviteter gennem vejledning og aktiv deltagelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Reflektere over og give vurdering af de diakonifaglige aktiviteterets betydning på vejledning 	<ul style="list-style-type: none"> • På P-møde fremlægge mine refleksioner og vurderinger af de diakonifaglige aktiviteterets betydning og komme med forslag til supplement/ændringer
Hvorfor For at bruge min diakonale faglighed ind i denne institutionelle ramme.	Evaluering	Evaluering	Evaluering

Bilag 7

Læringsmål, et eksempel fra 3. praktikperiode

Uddannelsesmæssige mål og midler til udvikling af pædagogisk kompetence

Studerende _____

Praktiksted _____ **Familieinstitution.** Mennesker med sociale problemer. _____

Vejleder _____

Praktikperiode _____ Praktikart: P – 1 ____, P – 2 ____, P – 3 __x__

Læringsmålene er godkendt

Dato: _____

Vejleder: _____

Praktikkoordinator: _____

Ovenstående er attesteret

Studerende: _____

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
1. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
At forstå de kulturelle og samfundsmæssige vilkårs betydning for den pædagogiske praksis indenfor arbejdet med familier, der er i akut krise.	<ul style="list-style-type: none"> • Få kendskab til andre tilbud for familier • Læse/se relevante artikler/udsendelser omkring pædagogisk arbejde med familier • Undersøge den samfundsmæssige, historiske og kulturelle udvikling, der er sket inden for arbejdet med familier 	<ul style="list-style-type: none"> • Besøge et eller flere steder, der arbejder med familier • Få kendskab til/indsigt i krisecentrenes arbejde • Afprøve det tværfaglige samarbejde med sagsbehandlere 	<ul style="list-style-type: none"> • Komme med refleksioner om institutionens udviklingsmuligheder inden for de lovgivningsmæssige rammer, og de tilbud staten stiller til rådighed • Fremlægge mine idéer og overvejelser på et personalemøde
Hvorfor Gennem kendskab til områdets vilkår bliver jeg i stand til at yde en målrettet indsats.	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
2. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Sætte mig ind i målgruppen og dens behov, livskvalitet, udvikling og læring	<ul style="list-style-type: none"> • Lære beboerne og deres baggrund for opholdet at kende • Læse litteratur om familiearbejde, socialt udsatte og omsorgssvigt • Lære de faglige begreber, som bruges inden for området • Iagttage og lære om rollen som kontaktpædagog 	<ul style="list-style-type: none"> • Få overblik over beboerne ved at læse journaler/handleplaner • Arbejde ud fra den struktur, som beboerne har behov for • Fungere som kontaktpædagog efter aftale med vejlederen • Engagere mig i beboernes livshistorie og virkelighed 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunne tage ansvar for struktur, hverdagsrutiner og aktiviteter • Udføre rollen som kontaktpædagog • Deltage i faglige diskussioner på P-møder • Kunne inddrage min teoretiske viden i den pædagogiske praksis
Hvorfor For at blive i stand til at beherske den pædagogiske praksis og kunne redegøre for og kvalificere mit pædagogiske arbejde	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
3. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Få indblik og indsigt i institutionens opgave, mål og pædagogiske praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Læse institutionens beskrivelser inkl. mål, pædagogisk praksis, etik, værdier og menneskesyn • Læse relevant teori i forhold til den pædagogik, der anvendes på institutionen • Lære gangen i de daglige rutiner og opgaver 	<ul style="list-style-type: none"> • Besøge institutionens eksterne afdelinger • Deltage i og stille undrende spørgsmål på P-møderne (værdier, etik og menneskesyn) • Tage del i de daglige pædagogiske og praktiske opgaver 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunne tage ansvar for de daglige opgaver • Afprøve indskrivning og tværfagligt samarbejde
Hvorfor For at få klarhed over, hvordan magt, etik, værdier og menneskesyn præger det pædagogiske arbejde på stedet.	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
4. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
At være velforberedt til vejledning og evaluering	<ul style="list-style-type: none"> • Opdatere praktikdokumentet løbende • Føre logbog • Forberede dagorden til vejledning og sørge for referat og godkendelse af dette • Dele mine refleksioner og stille spørgsmål til den pædagogiske praksis • 6 ugers evaluering 	<ul style="list-style-type: none"> • Udfylde evaluering til 2/3-samtalen • Vurdere og udvikle mine stærke og svage sider • Forholde mig kritisk til egen og praktikstedets pædagogiske praksis • Udfordre vejlederen og medarbejderne konstruktivt 	<ul style="list-style-type: none"> • Slutevaluering af læringsmål • Egen evaluering til praktikstedet • Reflektere over egen læringsproces • Hvad kan jeg arbejde videre med i den sidste del af uddannelsen
Hvorfor For at få mest læring ud af praktikperioden og udvikle min professionsbevidsthed og – identitet.	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
5. Mål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Specialiseringsopgaven	<ul style="list-style-type: none"> • Indhente viden om institutionens praksis i forhold til specialiseringsområdets tema • Finde teori 	<ul style="list-style-type: none"> • Arbejde med teori og metode 	<ul style="list-style-type: none"> • Skrive specialiseringsopgaven • Fremlægge for personalet • Aflevere opgaven
Hvorfor For at kunne redegøre for, hvordan teoretisk og praktisk viden om et tema kan være med til at kvalificere grundlaget for det pædagogiske arbejde	Evaluering	Evaluering	Evaluering

	1. Indledende del	2. Deltagende del	3. Selvstændig del
6. Mål Diakonale læringsmål	Hvordan	Hvordan	Hvordan
Bidrage med og vurdere diakonifaglige aktiviteterets betydning for institutionens arbejde.	<ul style="list-style-type: none"> • Tilegne mig viden om institutionens diakonifaglige aktiviteter gennem vejledning og aktiv deltagelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Reflektere over og give vurdering af de diakonifaglige aktiviteterets betydning på vejledning 	<ul style="list-style-type: none"> • På P-møde fremlægge mine refleksioner og vurderinger af de diakonifaglige aktiviteterets betydning og komme med forslag til supplement/ændringer
Hvorfor For at bruge min diakonale faglighed ind i denne institutionelle ramme.	Evaluering	Evaluering	Evaluering

Bilag 8

UDVIKLINGSSKEMA - P-1 og P-2

Børn og unge og børn og unge, mennesker med nedsat funktionsevne

Studerende: _____

Hold: _____

Periode: _____

Praktiksted: _____

Udviklingsfaser
→

<u>Vedr. Børnene:</u>		1	2	3	4	5
1.	evne til at iagttage børn					
2.	evne til at komme i kontakt med børn/unge					
3.	evne til at sætte sig ind i børns/unges forhold					
4.	evne til at øve indflydelse på børn/unge					
5.	evne til samarbejde med forældre					
<u>Vedr. Ledelse og Medarbejdere:</u>						
6.	indstilling overfor vejledning					
7.	loyalitet					
8.	hjælpsomhed					
9.	samarbejdsevne					
10.	evne til dialog/problemformulering					
11.	initiativ og iverigdom					
<u>Vedr. Arbejdet:</u>						
12.	evne til at indlære nye ting					
13.	overblik og evne til at planlægge/prioritere					
14.	evne for praktisk arbejde					
<u>Vedr. Personlige Egenskaber:</u>						
15.	indfølelse					
16.	modenhed/evne til personlig stillingtagen					
17.	orden og præcision					
18.	interesse for arbejdet					
19.	arbejdsglæde					
20.	egnethed som medarbejder på praktikstedet					

Dato: _____

_____
Praktikant

_____
For praktikstedet

Bilag 9

UDVIKLINGSSKEMA - P-2 og P-3

Mennesker med nedsat funktionsevne og/eller mennesker med sociale problemer

Studerende: _____

Hold: _____

Periode: _____

Praktiksted: _____

Udviklingsfaser

Vedr. Brugerne:		1	2	3	4	5
1	forståelse for brugernes situation					
2	kontakt med brugere					
3	objektiv iagttagelse og formidling heraf					
4	grænsesætning og konfliktsituationer					
5	pæd. indflydelse i arbejdet med brugere					
6	bearbejdning af egne fordomme					
7	evne til samarbejde med pårørende					
Vedr. Ledelse og Medarbejdere:						
8	forhold til kritik og vejledning (modtage/give)					
9	samarbejdsevne/fleksibilitet					
10	loyalitet/ansvarlighed					
11	deltagelse i den pædagogiske debat					
Vedr. Indlæring og Metodik						
12	forståelse for praktikstedets pædagogik					
13	instruktionsforståelse og omsætning til praksis					
14	balance teori/praksis					
15	overblik/planlægning/prioritering					
16	praktisk arbejde					
17	administrativt arbejde (journal/økonomi/sagsbehandling)					
18	evne til at skabe trivsel					
19	initiativ/idérigdom					
20	opsøgning og anvendelse af ny viden					
Vedr. Personlige Egenskaber:						
21	førstehåndstryk/personlig fremtræden					
22	indfølelse/situationsfornemmelse					
23	åbenhed/mod (vilje til personlig udvikling)					
24	evne til begrundet personlig stillingtagen					
25	hensynet til arbejdet/hensynet til sig selv					
26	orden og præcision					
27	spontanitet/handlekraft					
28	arbejdsglæde/humør på arbejdet					

Dato: _____

_____
 Praktikant

_____
 For praktikstedet

BILAG 10

BRUGERVEJLEDNING AF EVALUERINGSSKEMAERNE MED UDVIKLINGSFASER

RUBRIK:

1. Praktikantens funktion er præget af stort behov for information, er ikke fortrolig med husets rytme, klientel eller med opgaver. Derfor behov for detaljeret vejledning om alt. En naturlig uvidenhed, som er typisk de første 2-3 uger.
2. Praktikanten kaster sig ud i opgaverne uden at have det fulde overblik. Det må briste eller bære. Hvis det går godt, hurtigt videre til fase 3 (3.-6. uge). Hvis der er skuffelser m.h.t. egen funktion, tilbage til fase 1.
3. Praktikanten kan nu overse spillet mellem bruger og institution. Kan så småt begynde at bruge sig selv. Er begyndende realistisk i sine forventninger og har givet nogenlunde slip på idylliserede forventninger. Den fulde personlige sikkerhed er ikke til stede. Skuffelser fører tilbage til fase 1 i en kort periode (timer-få dage). Indtræder 2.-3. måned.
4. Mere sikker beherskelse af situationerne. Har kontrol over egen funktion, aktivitet og brugerne. Bliver ikke så let skuffet. Indtræder i 4.-6. måned.
5. Sikker og moden handle måde i forhold til husets mål, kolleger og brugere. Evt. i 5.-6. måned.

BEMÆRK:

Gennemsnitspraktikanten vil nå til fase 3-4.

Nogle praktikanter når til fase 5 på enkelte udviklingspunkter.

Det vil være helt typisk, at en praktikant, som er nået til fase 4, f.eks. ved introduktion af ny opgave starter i fase 1 med sin udvikling til denne nye opgave. Som hovedregel sker udviklingen hurtigere.

Ved 2/3mødet vil gennemsnitspraktikanten ligge i fase 2-3. Mens opgaver, som endnu ikke er afprøvet, svares med) i fase 1.

Ved slutevaluering vil praktikanten have udviklet sig til fase 3-5 på de fleste områder.

Praktikanten og brugeren

1. Har du et godt kontaktforhold til brugerne?
  - til enkelte?
  - er der nogle brugere, som du slet ikke har kontakt med?
  - tror du, at brugerne kan lide dig?
  - tror du, at du virker tillidsfuld overfor brugerne?
  - synes du, brugerne er til at snakke med?
  - mener du, at du ”hjælper” brugerne?
  - er der noget, som har gavnet forholdet mellem brugerne og dig?
2. Er der nogle af brugernes forhold, som du specielt har bemærket dig?
3. Kan du holde brugernes interesse fangen?
  - kan du beskæftige dem ved leg/terapi eller andet?
  - ved manuelt arbejde?
  - ved samtale?
4. Har du forsøgt at arrangere gruppearbejde med brugerne?
  - kan du beskæftige en gruppe brugere? Hvordan?
  - føler du, at du har overblik over en gruppe?

Praktikanten og det øvrige personale

1. Yder du dit bedste for at samarbejde med personalet?
  - har du en fornemmelse af, at samarbejdet er lykkedes?
  - er der nogle, du ikke kan samarbejde med?
  - synes du selv, at du er nem at samarbejde med?
  - synes du, at personalet er nemt at samarbejde med?
  - hvordan opfatter du klimaet på institutionen?
  - hvad gør du for samarbejdet med de øvrige faggrupper?
2. Synes du, at du får støtte fra din faggruppe, når du har brug for det?
  - er kravene for store eller for små?
3. Deltager du i diskussioner med personalet?
  - føler du, at der lyttes til dine ideer og meninger?
  - er du lydhør overfor de andres meninger?
  - kan du formulere din mening?
  - deltager du aktivt på personalemøder og lignende?
4. Har du drøftet brugerne, familien og miljøet med de øvrige faggrupper?

Praktikanten og teori

1. Mener du, at det er vigtigt, at du har en teoretisk viden?
2. Oplever du en sammenhæng mellem praksis og teori?
3. Hvad læser du?

Har du fået ændret din opfattelse omkring det at arbejde med børn/unge/ voksne?

Vedr. Praktikvejledningen - Positivt

- * litteratur, læst sammen
- * emnedebat
- * at vejleder kan lide at have studerende
- * flest vejledningstimer i starten - færre senere
- * løbende opgavesnak, samt efter færdiggørelsen
- * løbende information om praktiske funktioner
- * at den studerende er en udfordring og et ansvar for vejlederen
- * daglige evalueringer
- * spontan evaluering
- * kende hinanden udover praktikstedet
- * faste aftaler om vejledningstimer
- * oversigt over vejledning og plan i praktikken/uddannelsesplan
- * dygtig/erfaren vejleder
- * besøge samarbejdspartnere
- * at vejleder er forberedt og nærværende
- * undervisning om brugergruppens situation/forhold
- * åbenhed!
- * tale om (specielt negative) oplevelser
- * vurdering og opfølgning af konkrete handlingsforløb
- * praktikmøder i ro og mag - uden afbrydelser
- * udgangspunkt i læringsmålene
- * trække på andre kvalificerede medarbejdere
- * supervision!
- * praktislærer eller praktikkoordinator som bagland i akutte situationer
- * delagtiggørelse i vejleders egne frustrationer og tanker
- * at andre medarbejdere også tager situationer op
- * snakke med vejleder om at være kristen/diakon

Vedr. Praktikvejledningen - Negativt

- * for få vejledningstimer
- * utilstrækkelig prioritering af vejledningstimer
- * uforberedt vejleder
- * sløseri med tidspunkter
- * unødigt aflysning af aftalte vejledningstimer
- * at vejlederen er den eneste, der deltager i alle vejledningstimer
- * ingen snak om læringsmålene
- * ingen uddannelsesplan for praktikkens forløb/indhold
- * ingen ydre ro (fysiske rammer)
- * ingen tid til vejledning
- * for lidt teori - eller afvisning af teori
- * en stresset vejleder
- * for lidt respons - navnlig i starten af praktikken
- * at vejleder glemmer, at man er studerende
- * vejleder kender ikke – har ikke læst – Praktikhåndbogen

Vedr. evalueringssituationen - Positivt

- * at foretage evalueringen et andet sted end på institutionen/praktikstedet
- * afslappet atmosfære
- * at den studerende har mulighed for at evaluere vejledningen, praktikstedet og praktikken i slutningen af forløbet
- * alle medarbejdere, der har haft kontakt med praktikanten, deltager
- * evaluering efter 6 uger (feedback fra alle)
- * velforberedte medarbejdere
- * forventning om skriftlig evaluering af praktikstedet fra den studerende
- * humoristisk atmosfære
- * at man har været hyppigt i vagt sammen med vejleder, så han ikke skal bedømme udelukkende på anden-hånds-oplysninger
- * praktikvejlederen styrer evalueringsprocessen
- * at kunne sammenligne udviklingsskema - sit eget mod personalets/vejleders
- * at mærke engagement i den studerende - fuldt fremmøde til evaluerings-møder

Vedr. evalueringssituationen - Negativt

- * deltagelse af medarbejdere, der ikke har arbejdet sammen med praktikanten
- * ingen uddybning af afkrydsningerne på udviklingsskema
- * evalueringsprocessen for meget præget af - hovsa, det skal vi jo også lige nå!
- * resultatet forelægges den studerende som en indiskutabel afgørelse
- * den studerende inddrages ikke i selve evalueringsarbejdet

- * evaluering opfattes som et ”nødvendigt onde”
- * 2/3 evaluering afholdes ikke - eller for sent i forhold til 2/3mødet
- * at der ikke udarbejdes et notat fra 2/3mødet, hvoraf det ikke fremgår, hvilke aftaler, der er indgået for at sikre den studerende optimale muligheder for at opfylde læringsmålene
- * slutevaluering forholder sig ikke til 2/3mødet
- * fornemmelse af ligegyldighed m.h.t. praktikantforholdet
- * at føle sig som billig arbejdskraft - og ikke som studerende - savne udvikling

2 vejledere

Den studerende kan evt. opleve det overvældende at skulle reflektere eller forholde sig til udviklingsbehov, når 2 er til stede. Det kan være hensigtsmæssigt at tilrettelægge vejledningsforløbet ved et 1. fællesmøde og her aftale opgavefordelingen. Den studerende skal være opmærksom på, at vejlederne kan have forskellige metodevalg, og at den studerende skal udvikle sin egen stil.

Bilag nr. 12

Lov om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog

Lov nr. 315 af 19/04/2006 Gældende

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Formål m.v.

§ 1. Formålet med uddannelsen til pædagog er, at den studerende får et teoretisk og praktisk grundlag for at udføre arbejde som pædagog.

Stk. 2. Uddannelsen skal kvalificere den studerende til at kunne

- 1) indgå i professionelle relationer med børn, unge og voksne brugere og samarbejde med, vejlede og støtte disses forældre og pårørende,
- 2) formidle samfundsmæssige mål og værdier til alle uanset sproglig og kulturel baggrund,
- 3) tilegne sig og gøre brug af relevante teorier og metoder i pædagogisk praksis,
- 4) tilrettelægge, udføre og koordinere pædagogisk begrundede aktiviteter og processer,
- 5) deltage i professionelt samarbejde, herunder med personale fra tilgrænsende områder, og
- 6) analysere, evaluere, dokumentere og udvikle pædagogisk praksis samt deltage i kvalitets- og udviklingsarbejde.

§ 2. Uddannelsen tager sigte på hele det pædagogiske beskæftigelsesområde med specialisering inden for et arbejds-, funktions- eller fagområde.

§ 3. Uddannelsen skal bidrage til at fremme de studerendes personlige udvikling, herunder de studerendes interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund, og skal give de studerende grundlag for videreuddannelse.

§ 4. Uddannelsen foregår på Centre for Videregående Uddannelse (CVU'er) og på seminarier, der af undervisningsministeren er godkendt til at uddanne pædagoger.

Kapitel 2

Indhold, varighed og struktur

Varighed

§ 5. Uddannelsen er normeret til 3½ år og tilrettelægges således, at der veksles mellem uddannelse på institution og på praktiksted.

Uddannelsens fag og faglige elementer

§ 6. Uddannelsen omfatter følgende grundlæggende fag og faglige elementer:

- 1) Pædagogik.
- 2) Dansk, kultur og kommunikation.
- 3) Individ, institution og samfund.
- 4) Ét af følgende linjefag efter den studerendes valg:
  - a) Sundhed, krop og bevægelse.
  - b) Udtryk, musik og drama.
  - c) Værksted, natur og teknik.
- 5) Praktikuddannelse.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om fagenes og de faglige elementers mål, organisering, omfang og centrale kundskabs- og færdighedsområder og kan fastsætte regler om de studerendes valg af linjefag.

§ 7. Den studerende vælger én af følgende specialiseringer:

- 1) Børn og unge.
- 2) Mennesker med nedsat funktionsevne.
- 3) Mennesker med sociale problemer.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om specialiseringernes mål, organisering, omfang og centrale kundskabs- og færdighedsområder og kan fastsætte regler om de studerendes valg af specialisering.

§ 8. Uddannelsen indeholder et tværprofessionelt element, der tilrettelægges af uddannelsesinstitutionen, og som sigter mod, at den studerende tilegner sig kompetencer til fremme af samarbejde med andre relevante professioner.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om det tværprofessionelle elements mål, omfang og placering.

§ 9. Praktikuddannelsen tilrettelægges med progression gennem uddannelsens første 3 år med henblik på, at den studerende tilegner sig kompetencer, der danner et fagligt grundlag for erhvervs-mæssig beskæftigelse.

Stk. 2. Praktikuddannelsen tilrettelægges med udgangspunkt i fastlagte uddannelsesmål, således at den studerende indgår i tilrettelagte uddannelsesforløb, aktiviteter og arbejdsfunktioner, der har relation til disse mål, og således at der er sammenhæng med uddannelsen på uddannelsesinstitutionen, herunder bachelorprojektet.

Stk. 3. 1. års praktikperiode er normeret til ¼ år og er ulønnet. 2. års og 3. års praktikperioder er hver normeret til ½ år og er lønede.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om forberedelse, gennemførelse og efterbehandling af praktik, om praktikvejledning og -bedømmelse og om uddannelsesinstitutionernes tilsyn med praktikken samt om hel eller delvis erstatning af den lønede praktik med ulønnet praktik for studerende, der gennemfører dele af uddannelsen i udlandet.

Professionsbachelorprojektet

§ 10. I uddannelsen indgår for den enkelte studerende et professionsbachelorprojekt, der sigter mod, at den studerende tilegner sig

- 1) særlig indsigt i et afgrænset område eller problem af både teoretisk og praktisk karakter inden for et centralt pædagogisk arbejdsområde,
- 2) færdighed i at indsamle, dokumentere, analysere, reflektere og perspektivere viden og information inden for pædagogfaglige emner og problemstillinger og
- 3) færdighed i at formidle pædagogfaglige emner og problemstillinger.

Stk. 2. Professionsbachelorprojektet afsluttes efter 3. praktikperiode.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om professionsbachelorprojektets omfang og udformning m.v.

Øvrige bemyndigelser

§ 11. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om uddannelsen i øvrigt, herunder om

- 1) adgang til og optagelse på uddannelsen,
- 2) institutionens studieordning,
- 3) de studerendes deltagelsespligt, herunder mødepligt i praktikuddannelsen,
- 4) prøver og beviser,
- 5) kvalitetsudvikling og -kontrol, herunder om lærerkvalifikationer og censorinstitutionen, og
- 6) klager til institutionen fra de studerende, herunder om klagefrist.

§ 12. Undervisningsministeren fastsætter regler om, at studerende med særlige uddannelses- eller beskæftigelsesmæssige forudsætninger kan fritages for dele af uddannelsen.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om muligheden for særligt tilrettelagte uddannelsesforløb for studerende med særlige behov.

§ 13. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde fravige loven, hvis det sker for at fremme forsøgs- og udviklingsarbejde.

Kapitel 3

Klage

§ 14. Efter regler fastsat af undervisningsministeren kan klager over institutionens afgørelser indbringes for ministeren.

Stk. 2. Retlige spørgsmål ved afgørelser om en studerendes retsstilling kan altid indbringes for undervisningsministeren.

Kapitel 4

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 15. Loven træder i kraft den 1. januar 2007 og har virkning for studerende, der begynder på uddannelsen den 1. august 2007 eller senere.

Stk. 2. Undervisningsministeriet kan fastsætte overgangsbestemmelser for studerende, der er begyndt på deres uddannelse før den 1. august 2007.

§ 16. Lov om uddannelse af pædagoger, jf. lovbekendtgørelse nr. 980 af 1. november 2000, ophæves, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Bestemmelserne i kapitel 2 i den i stk. 1 nævnte lov finder fortsat anvendelse for de seminarier, der ikke er omfattet af reglerne om CVU'er i lov om Centre for Videregående Uddannelse og andre selvejende institutioner for videregående uddannelser m.v., og som er godkendt til at udbyde pædagoguddannelsen før denne lovs ikrafttræden.

§ 17. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Givet på Christiansborg Slot, den 19. april 2006

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/Bertel Haarder

Kapitel 2

Uddannelsens indhold

Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor om pædagog

BEK nr. 220 af 13/03/2007

I medfør af § 6, stk. 2, § 7, stk. 2, § 8, stk. 2, § 9, stk. 4, § 10, stk. 3, § 11, § 12, stk. 1 og 2, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 2, i lov nr. 315 af 19. april 2006 om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog, § 3, stk. 4, § 4, stk. 2, § 5, stk. 3, og § 7, stk. 3, i lov nr. 481 af 31. maj 2000 om mellemlange videregående uddannelser, og § 2, stk. 9 og 11, og § 18, stk. 2, i lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 956 af 28. november 2003, fastsættes:

Kapitel 1

Uddannelsens mål, varighed og struktur

§ 1. Den studerende skal gennem uddannelsen erhverve sig viden, indsigt og kompetencer til som pædagog at varetage de udviklings-, lærings- og omsorgsopgaver, der er forbundet med pædagogarbejdet inden for et bredt arbejdsfelt samt erhverve sig grundlag for videreuddannelse.

§ 2. Uddannelsen er semesteropdelt og normeret til 3½ studenterårsværk, svarende til 210 ECTS-point. Et studenterårsværk er en fuldtidsstuderendes arbejde i 1 år og svarer til 60 point i European Credit Transfer System (ECTS-point).

Stk. 2. Uddannelsen skal være afsluttet senest 6 år efter studiestart. Heri medregnes ikke forsinkelse i uddannelsen på grund af fravær i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption, jf. barselsloven. Uddannelsesinstitutionen kan i hvert enkelt tilfælde eller ved regler fastsat i studieordningen, jf. § 23, stk. 2, nr. 8, godkende forlængelse af uddannelsen ud over 6 år som følge af orlov til militærtjeneste, orlov på grund af sygdom eller hvor særlige forhold foreligger.

Stk. 3. Uddannelsen giver ret til betegnelsen professionsbachelor som pædagog. Betegnelsen på engelsk er Bachelor in Social Education.

§ 3. Uddannelsens grundlæggende fag og faglige elementer har følgende omfang:

- 1) Pædagogik, svarende til 43 ECTS-point.
- 2) Dansk, kultur og kommunikation, svarende til 28 ECTS-point.
- 3) Individ, institution og samfund, svarende til 18 ECTS-point.
- 4) Ét af følgende linjefag efter den studerendes valg, svarende til 30 ECTS-point:
  - a) Sundhed, krop og bevægelse.
  - b) Udtryk, musik og drama.
  - c) Værksted, natur og teknik.
- 5) Praktikuddannelse, svarende til 74 ECTS-point.
- 6) Specialisering inden for ét af følgende arbejds- eller funktionsområder, svarende til 5 ECTS-point udover elementer fra pædagogik, linjefag og praktikuddannelse, jf. § 4, stk. 1:
  - a) Børn og unge.
  - b) Mennesker med nedsat funktionsevne.
  - c) Mennesker med sociale problemer.

Stk. 2. I uddannelsen indgår et bachelorprojekt, svarende til 12 ECTS-point.

Stk. 3. Den studerende skal gennem de 3 obligatoriske fag, jf. stk. 1, nr. 1 – 3, opnå kompetence til at forstå og vurdere betingelser og vilkår for at udføre arbejde som pædagog. Fagene bidrager til at sætte den studerende i stand til at kunne analysere og vurdere muligheder og begrænsninger for pædagogisk arbejde og til at kunne gennemføre, formidle og begrunde den pædagogiske indsats.

Stk. 4. Den studerende skal gennem det valgte linjefag, jf. stk. 1, nr. 4, opnå kompetence til at kunne gennemføre pædagogisk begrundede processer, der er udviklende, lærende og stimulerende for brugernes liv og velfærd. Den uddannede pædagog skal ved beherskelse af et linjefag kunne arbejde med brugernes motivation, engagement og kreativitet gennem innovativ udnyttelse af de muligheder og virkemidler, som står til rådighed for pædagogen og brugerne.

§ 4. Arbejdet med specialiseringen skal have et omfang svarende til 35 ECTS-point, som sammensættes således, at 5 ECTS-point er rettet mod den valgte specialisering, 10 ECTS-point er fra faget Pædagogik, 5 ECTS-point er fra linjefaget, og 15 ECTS-point er fra praktikuddannelsen.

Stk. 2. Den studerende skal gennem specialiseringen opnå fordybelse inden for specifikke dele af professionsområdet, jf. § 3, stk. 1, nr. 6, samtidig med at tilegnet viden og tilegnede metoder i specialiseringen skal kunne anvendes i forhold til andre dele af professionsområdet.

§ 5. I uddannelsen indgår et tværprofessionelt element, svarende til 8 ECTS-point, som sammensættes af elementer fra de grundlæggende fag og faglige elementer, jf. § 3, stk. 1.

Stk. 2. Den studerende skal gennem teoretiske og praktiske uddannelsesforløb med andre relevante professionsområder opnå forudsætninger for at kunne deltage i samarbejde med personer fra andre professioner i løsning af konkrete opgaver.

§ 6. Om mål og centrale kundskabs- og færdighedsområder (CKFer) for de i § 3, stk. 1, § 4 og § 5 nævnte elementer, henvises til følgende bilag:

- 1) Pædagogik.
- 2) Dansk, kultur og kommunikation.
- 3) Individ, institution og samfund.
- 4) Sundhed, krop og bevægelse.
- 5) Udtryk, musik og drama.
- 6) Værksted, natur og teknik.
- 7) Praktikuddannelse.
- 8) Specialiseringen.
- 9) Det tværprofessionelle element.

Stk. 2. Nærmere regler om fagenes og de faglige elementers indhold på grundlag af mål og centrale kundskabs- og færdighedsområder i bilag 1 – 9 samt undervisnings- og arbejdsformer fastsættes i studieordningen, jf. § 23, stk. 2, nr. 1 – 4 og 6.

§ 7. Målet for bachelorprojektet er, at den studerende gennem selvstændigt arbejde tilegner sig

- 1) særlig indsigt i et afgrænset centralt område eller problem af både teoretisk og praktisk karakter inden for det pædagogiske felt og
- 2) færdighed i at indsamle, bearbejde og anvende relevant viden og data samt færdighed i at formidle egne fagligt begrundede opfattelser.

Stk. 2. Nærmere regler om bachelorprojektets udarbejdelse fastsættes i studieordningen, jf. § 23, stk. 2, nr. 5.

Kapitel 3

Uddannelsens tilrettelæggelse

§ 8. Uddannelsen tilrettelægges således, at dens vidensgrundlag er professions- og udviklingsbaseret samt forskningsstilknyttet og således, at teoretisk og praktisk uddannelse kombineres i en vekselvirkning med stigende sværhedsgrad og kompleksitet gennem forløbet.

Stk. 2. Relevante nationale og internationale forsknings-, forsøgs- og udviklingsarbejder integreres i størst muligt omfang i uddannelsen.

§ 9. De tre obligatoriske fag, jf. § 3, stk. 1, nr. 1- 3, tilrettelægges således, at de har både indbyrdes sammenhæng og sammenhæng til uddannelsens øvrige fag og faglige elementer. Faget Pædagogik indgår som en del af specialiseringen både før og efter praktikperioden i 6. semester, jf. § 4, stk. 1.

Stk. 2. Det valgte linjefag tilrettelægges således, at det har sammenhæng med uddannelsens obligatoriske fag, med specialiseringen og med praktikuddannelsen. Linjefaget indgår som en del af specialiseringen, jf. § 4, stk. 1. Uddannelsesinstitutionen kan tilrettelægge et samlet introduktionsforløb for de tre linjefag, jf. § 3, stk. 1, nr. 4.

Stk. 3. Nærmere regler om fagenes tilrettelæggelse, herunder placering i studieforløbet, fastsættes i studieordningen, jf. § 23, stk. 2, nr. 1.

§ 10. Specialiseringen tilrettelægges således, at den indgår som en del af faget Pædagogik, af linjefaget og af praktikuddannelsen i 6. semester.

Stk. 2. Den studerende vælger specialisering inden for de specialiseringsmuligheder, som det tildelte praktiksted giver i overensstemmelse med praktikstedets beskrivelse, § 14, stk. 1.

Stk. 3. Nærmere regler om specialiseringens tilrettelæggelse fastsættes i studieordningen, jf. § 23, stk. 2, nr. 3.

§ 11. Det tværprofessionelle element tilrettelægges således, at det indgår i uddannelsesinstitutionens undervisning, i praktikuddannelsen og i samspil med mindst én samarbejdspart fra relevante professioner.

Stk. 2. Nærmere regler om det tværprofessionelle elements indhold og tilrettelæggelse fastsættes i studieordningen, jf. § 23, stk. 2, nr. 4.

§ 12. Bachelorprojektet placeres i 7. semester. Bachelorprojektet skal være skriftligt og kan udarbejdes i en gruppe på op til 4 studerende.

Stk. 2. I bachelorprojektet behandles en selvvalgt problemstilling, der er relevant i forhold til professionsområdet, og som skal godkendes af uddannelsesinstitutionen. I projektet skal den studerende demonstrere kendskab til videnskabelig teori og metode og skal inddrage undersøgelser og erfaringer eller anden viden om praksis, eventuelt fra praktikuddannelsen.

Stk. 3. Nærmere regler om tilrettelæggelse af bachelorprojektet fastsættes i studieordningen, jf. § 23, stk. 2, nr. 5.

Praktikuddannelsen

§ 13. Praktikuddannelsen tilrettelægges med ulønnet praktik, svarende til 14 ECTS-point, i 1. studieår og to lønede praktikperioder på hver 6 måneder, svarende til hver 30 ECTS-point, i henholdsvis 3. og 6. semester.

Stk. 2. 1. års praktikuddannelse tilrettelægges med 47 arbejdsdage med et gennemsnitligt timetal på 6 timer pr. dag og med 5 studiedage på uddannelsesinstitutionen.

Stk. 3. 2. og 3. års praktikuddannelse tilrettelægges med praktikperioder på hver 6 måneder i henholdsvis 3. og 6. semester med et gennemsnitligt timetal på 32,5 timer om ugen. Heri indgår 10 studiedage på uddannelsesinstitutionen for hver praktikperiode.

Stk. 4. Det skal tilstræbes, at den enkelte studerende gennem praktikperioderne opnår et bredt kendskab til den pædagogiske praksis. Ved tildeling af praktikplads i 6. semester skal det endvidere tilstræbes, at den studerendes ønske om specialisering så vidt muligt opfyldes blandt de mulige praktikpladser.

Stk. 5. Nærmere regler om placering af 1. studieårs praktikuddannelse fastsættes i studieordningen, jf. § 23, stk. 2, nr. 2.

§ 14. Praktikstedet udarbejder en praktikstedsbeskrivelse, der skal indeholde følgende:

- 1) Beskrivelse af praktikstedet, herunder formål, karakteristik af brugergruppe og arbejdsmetoder.
- 2) Uddannelsesplan for de tre praktikperioder i overensstemmelse med bilag 7 og 8, med angivelse af relevant litteratur, specialiseringsmuligheder, organisering af praktikvejledning og af kontakt til uddannelsesinstitutionen. Uddannelsesplanen kan udarbejdes i samarbejde med uddannelsesinstitutionen.

Stk. 2. Praktikstedet har ansvar for, at den studerende modtager praktikvejledning i overensstemmelse med de godkendte læringsmål for perioden, jf. § 15, stk. 2.

Stk. 3. Senest når 2/3 af 1. års praktikperiode er forløbet, skal praktikstedet efter drøftelse med uddannelsesinstitutionen og den studerende og med inddragelse af den studerendes praktikdokument, jf. § 15, stk. 1, udtale sig om, hvordan den studerende kan opfylde de konkrete læringsmål, jf. § 15, stk. 2, i resten af perioden.

Uddannelsesinstitutionen skal underrettes om udtalelsen. En tilsvarende udtalelse skal afgives, senest når 2/3 af hver af de lønnede praktikperioder er forløbet, og praktikstedet har afholdt et møde mellem praktikstedet, den studerende og uddannelsesinstitutionen.

§ 15. Den studerende udarbejder forud for hver praktikperiode et praktikdokument.

Dokumentet skal indeholde den studerendes begrundede forventninger og eventuelle spørgsmål til praktikstedet, den studerendes overvejelser over den kommende praktikperiode og dens sammenhæng med uddannelsen i øvrigt samt den studerendes øvrige forberedelse til den kommende praktikuddannelse, herunder notater om læsning af relevant litteratur.

Stk. 2. Ved praktikperiodens begyndelse udarbejder den studerende de konkrete læringsmål for praktikperioden. Læringsmålene udarbejdes med udgangspunkt i praktikstedsbeskrivelsen, jf. § 14, stk. 1, i praktikdokumentet, jf. stk. 1, og i bilag 7, dog tillige i bilag 8 for 6. semesters praktikperiode. Læringsmålene skal godkendes af såvel praktiksted som uddannelsesinstitution senest tre uger efter praktikperiodens begyndelse. De godkendte læringsmål danner grundlag for udtalelsen i henhold til § 14, stk. 3, samt for den afsluttende praktikvurdering, jf. § 22, stk. 1.

Stk. 3. I den enkelte praktikperiode anvender den studerende praktikdokumentet til at dokumentere sit arbejde med at nå læringsmålene for praktikperioden, herunder erfaringer om pædagogiske problemstillinger, processer og refleksioner samt undervisning og vejledning. Vedligeholdelse af praktikdokumentet sker i samarbejde med praktikstedet.

Stk. 4. Efter den enkelte praktikperiode anvender den studerende praktikdokumentet til refleksion over det uddannelsesmæssige udbytte af praktikforløbet.

§ 16. Uddannelsesinstitutionen forbereder forud for hver praktikperiode de studerende på uddannelsen i praktikken, herunder på studiemetoder, og på periodens mål, herunder på opstilling af konkrete læringsmål, inden for rammerne af bilag 7, dog tillige bilag 8 for 6.

semesters praktikperiode. Endvidere vejleder uddannelsesinstitutionen den studerende i udarbejdelse af praktikdokumentet, jf. § 15, stk. 1.

Stk. 2. I løbet af praktikperioden modtager den studerende undervisning og vejledning af uddannelsesinstitutionen, jf. § 13, stk. 2 og 3. Undervisningen skal tage udgangspunkt i praktikuddannelsens faglige kompetencemål, jf. bilag 7, dog tillige bilag 8 for 6. semesters praktikperiode, og skal inddrage de studerendes erfaringer fra praktikperioden med henblik på den studerendes refleksion over og analyse af pædagogisk praksis samt af betingelserne herfor. Under praktikperioden skal uddannelsesinstitutionen i øvrigt være i kontakt med praktikstedet og den studerende og om nødvendigt yde vejledning til den studerende og deltage i tilpasninger af praktikforløbet.

Stk. 3. Efter praktikperioden inddrager uddannelsesinstitutionen løbende de studerendes erfaringer fra praktikken i undervisningen på uddannelsesinstitutionen. Endvidere inddrager uddannelsesinstitutionen praktikstedets udtalelse om praktikforløbet i den løbende vejledning af den studerende.

§ 17. Uddannelsesinstitutionen kan tillade en studerende at gennemføre den ene af de lønnede praktikperioder, jf. § 13, stk. 1, i udlandet, når praktikforholdet er et led i et formaliseret uddannelsessamarbejde mellem uddannelsesinstitutionen og en uddannelsesinstitution i udlandet. Aftalen mellem de to uddannelsesinstitutioner om modtagelse af studerende i praktikuddannelse skal være indgået senest 2½ måned før praktikperiodens begyndelse.

Stk. 2. Kravet om, at praktikforholdet skal være lønnet, jf. § 13, stk. 1, kan fraviges, hvis det udenlandske praktiksted skriftligt erklærer, at lønnede praktikforhold ikke er sædvane i det pågældende land, og at det i øvrigt ikke er muligt at yde den studerende løn i praktikperioden.

Stk. 3. I forbindelse med tilladelsen til praktikuddannelse i udlandet kan uddannelsesinstitutionen fravige § 16, stk. 2, § 22 stk. 2, 2. - 4. pkt., når de hensyn, der ligger til grund for disse regler, tilgodeses på anden måde. Praktikstedets udtalelse efter § 14, stk. 3, 3. pkt. kan afgives uden afholdelse af møde.

Kapitel 4

Deltagelse i uddannelsen

§ 18. Den studerende skal deltage i uddannelsen, som den tilrettelægges af uddannelsesinstitutionen i henhold til denne bekendtgørelse. Som led i deltagelsespligten har den studerende mødepligt til uddannelsens 1. studieår og til praktikken.

Stk. 2. Uddannelsesinstitutionen skal registrere den studerendes opfyldelse af deltagelsespligten.

Stk. 3. Uddannelsesinstitutionen skal orientere de studerende om deltagelsespligten og om registreringen af deres deltagelse i uddannelsen.

Stk. 4. Det skal af studieordningen fremgå, hvorledes deltagelsespligten kan opfyldes i de forskellige dele af uddannelsen, og hvorledes deltagelsen i uddannelsen registreres, jf. § 23, stk. 2, nr. 8.

§ 19. Manglende opfyldelse af deltagelsespligten medfører, at den studerende pålægges at indhente det forsømte og kan herunder pålægges at gå dele af uddannelsen om.

Stk. 2. Opfyldelse af deltagelsespligten i henhold til § 18, stk. 1, er en forudsætning for at kunne indstille sig til prøve i det pågældende fag eller faglige element, jf. § 20, stk. 1 – 5, og for at få den enkelte praktikperiode godkendt.

Stk. 3. Har den studerende trods skriftlig advarsel gentagne gange eller gennem længere tid undladt at opfylde pligten efter § 18, stk. 1, kan den studerende bortvises fra uddannelsesinstitutionen.

Kapitel 5

Bedømmelse

§ 20. Ved udgangen af 1. studieår afholdes en intern prøve, der sammenfattende skal dokumentere, i hvilken grad den studerende har tilegnet sig viden om pædagogers forskellige opgaver og arbejdsområder samt viden om undervisningsfagenes hovedelementer og deres mulighed for hver for sig og sammen at bidrage til belysning og løsning af pædagogiske opgaver.

Stk. 2. I 4. semester afsluttes faget Individ, institution og samfund, og i 5. semester afsluttes faget Dansk, kultur og kommunikation hver med en prøve. For den enkelte studerende er den ene prøve en intern prøve, den anden prøve en ekstern prøve. Uddannelsesinstitutionen afgør ved lodtrækning, om prøven i 4. semester er intern eller ekstern.

Stk. 3. Linjefaget og faget Pædagogik afsluttes hver med en ekstern prøve i 7. semester.

Stk. 4. Specialiseringen afsluttes i 7. semester med en intern prøve i form af en skriftlig rapport. Emnet for rapporten vælges af den studerende inden for specialiseringens område og skal godkendes af uddannelsesinstitutionen. Den studerende skal i rapporten sammenfatte sit teoretiske og praktiske arbejde med den valgte specialisering og demonstrere opfyldelse af målene for specialiseringen inden for væsentlige områder af CKFerne, jf. bilag 8. Rapporten bedømmes med Bestået/Ikke bestået.

Stk. 5. Det tværprofessionelle element bedømmes ved en intern prøve i form af en skriftlig rapport med Bestået/Ikke bestået.

Stk. 6. Før den studerende kan afslutte bachelorprojektet skal de i stk. 1 – 5 nævnte prøver være bestået og praktikperioderne være godkendt, jf. § 22, stk. 3. Bachelorprojektet bedømmes ved en ekstern mundtlig prøve i slutningen af 7. semester. Der gives en samlet karakter på grundlag af en vurdering af projektet og den mundtlige præstation ved prøven. Er projektet udarbejdet af en gruppe, skal hver enkelt studerende i gruppen identificere sit eget arbejde, der herefter indgår i bedømmelsesgrundlaget.

Stk. 7. Prøverne er individuelle og skal bestås hver for sig. Prøverne efter stk. 1 – 3 og stk. 6 skal bedømmes efter 7-trinsskalaen.

§ 21. Alle prøver afholdes på dansk. Prøverne kan eventuelt afholdes på svensk, norsk eller engelsk, medmindre prøvens formål er at dokumentere den studerendes færdigheder i dansk, jf. stk. 2.

Stk. 2. For den enkelte studerende kan uddannelsesdele svarende til 60 ECTS-point bedømmes ved prøve afholdt på engelsk, hvis uddannelsesdelene tillige har været udbudt og gennemført på engelsk. Institutionens prøveafholdelse på engelsk kræver godkendelse fra Undervisningsministeriet for hver uddannelsesdel.

Stk. 3. Nærmere regler om prøverne, herunder deres nærmere placering i uddannelsen, prøveform og prøvesprog, fastsættes i studieordningen, jf. § 23, stk. 2, nr. 9.

Stk. 4. For prøver og eksamen gælder i øvrigt bekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser (prøvebekendtgørelsen) og bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse.

§ 22. Senest tre uger før afslutningen af hver praktikperiode afgiver praktikstedet med inddragelse af den studerendes praktikdokument, jf. § 15, stk. 1, en skriftlig begrundet indstilling til uddannelsesinstitutionen om, hvorvidt den studerendes uddannelsesmæssige udbytte af perioden i forhold til læringsmålene kan godkendes.

Stk. 2. Er praktikstedet betænkelig ved at indstille den studerendes praktikperiode til godkendelse, skal den studerende have mulighed for inden for en frist af 1 uge skriftligt at kommentere praktikstedets indstilling. Uddannelsesinstitutionen afholder et møde mellem den studerende, praktikstedet og en af uddannelsesinstitutionens praktikmedarbejdere. På grundlag af samtalen ved mødet, der tager udgangspunkt i praktikstedets indstilling og den studerendes evt. kommentarer, afgiver praktikstedets og uddannelsesinstitutionens medarbejdere inden for en frist af 1 uge hver en skriftlig indstilling om, hvorvidt praktikperioden kan godkendes. Den studerende skal have mulighed for inden for en frist af 1 uge skriftligt at kommentere indstillingerne.

Stk. 3. Uddannelsesinstitutionen træffer på grundlag af den eller de afgivne indstillinger og den studerendes eventuelle kommentarer, jf. stk. 1 og 2, afgørelse om, hvorvidt praktikperioden skal bedømmes til Godkendt eller Ikke godkendt.

Stk. 4. En studerende, hvis praktikperiode bedømmes til Ikke godkendt, kan ikke fortsætte på uddannelsens næste trin, men har ret til at gå perioden om én gang.

Stk. 5. Afbrydes en studerendes praktikperiode, efter at mindst halvdelen af perioden er forløbet, skal praktikstedet afgive en udtalelse om, hvorvidt der er tilstrækkeligt grundlag for, at perioden kan vurderes. I givet fald afgives en indstilling om vurdering af praktikken, der herefter behandles efter reglerne i stk. 1 – 3. Er mindst halvdelen af perioden tilbage, og uddannelsesinstitutionen kan anvise et andet praktiksted, hvor praktikuddannelsen umiddelbart kan fortsætte, kan den studerende genoptage praktikuddannelsen og få den bedømt.

Kapitel 6

Studieordningen

§ 23. Uddannelsesinstitutionen fastsætter inden for bekendtgørelsens rammer nærmere regler for uddannelsen i en studieordning.

Stk. 2. Studieordningen skal indeholde regler om:

- 1) De obligatoriske fags og linjefagenes nærmere indhold og tilrettelæggelse, jf. § 6, stk. 2, § 9, stk. 3, og bilagene 1 - 6.
  - 2) Praktikuddannelsen, herunder placering af 1. studieårs praktikperiode, jf. § 6, stk. 2, § 13, stk. 5, og bilag 7.
  - 3) Specialiseringens indhold og tilrettelæggelse, jf. § 6, stk. 2, § 10, stk. 3, og bilag 8.
  - 4) Det tværprofessionelle elements indhold og tilrettelæggelse, jf. § 6, stk. 2, § 11, stk. 2, og bilag 9.
  - 5) Udarbejdelse og tilrettelæggelse af bachelorprojektet, jf. § 7, stk. 2, og § 12, stk. 3.
  - 6) Undervisnings- og arbejdsformer, herunder IT, studierejse samt andre særlige studieaktiviteter, jf. § 6, stk. 2.
  - 7) Internationalisering, jf. § 17 og § 21, stk. 1.
  - 8) Deltagelsespligt, herunder mødepligt, jf. § 18, stk. 4, samt eventuel studietidsforlængelse, jf. § 2, stk. 2.
  - 9) Prøver, jf. stk. 3, og § 21, stk. 3.
  - 10) Overgangsregler, jf. § 24, stk. 2.
  - 11) Eventuel merit, jf. § 25, stk. 2.
  - 12) Studievejledning og faglig vejledning, jf. § 28, stk. 2.
- Stk. 3.* Ud over regler fastsat i henhold til denne bekendtgørelse indeholder studieordningen regler fastsat i henhold til prøvebekendtgørelsen.
- Stk. 4.* Det skal af studieordningen fremgå, at uddannelsesinstitutionen, hvor det er begrundet i usædvanlige forhold, kan dispensere fra de regler i studieordningen, der alene er fastsat af institutionen.

§ 24. Ved udarbejdelse og væsentlige ændringer af studieordningen indhenter uddannelsesinstitutionen en udtalelse fra censorformandskabet, jf. prøvebekendtgørelsen, og fra de studerendes råd samt fra en repræsentant for praktikstederne.

Stk. 2. Studieordningen, herunder væsentlige ændringer i denne, træder i kraft ved et studieårs begyndelse og skal indeholde overgangsregler.

Stk. 3. Censorformandskabet skal orienteres om studieordningen og ændringer heri. Gældende studieordninger skal være offentligt tilgængelige på institutionens hjemmeside.

Kapitel 7

Merit, fritagelse og dispensation

§ 25. Beståede uddannelseselementer ved en uddannelsesinstitution, der udbyder uddannelsen efter denne bekendtgørelse, ækvivalerer de tilsvarende uddannelseselementer ved de øvrige institutioner, der udbyder uddannelsen.

Stk. 2. Uddannelsesinstitutionen kan herudover i hvert enkelt tilfælde eller ved regler fastsat af institutionen i studieordningen godkende, at gennemførte uddannelseselementer fra en dansk eller udenlandsk videregående uddannelse, der er bestået efter reglerne herom, træder i stedet for uddannelseselementer eller dele heraf, der er omfattet af denne bekendtgørelse. Afgørelsen træffes på grundlag af en faglig vurdering af ækvivalensen mellem de berørte uddannelsesdele.

§ 26. Uddannelsesinstitutionen kan tilrettelægge et særligt studieforløb eller fritage en studerende for dele af fag eller faglige elementer, når det ved lægeerklæring godtgøres, at den studerende af helbreds-mæssige grunde ikke kan gennemføre uddannelsen, herunder prøveafleggelsen, på normal måde eller i fuldt omfang. Er uddannelsen gennemført i et reduceret omfang skal det fremgå af eksamensbeviset.

§ 27. Undervisningsministeriet kan godkende fravigelser fra bekendtgørelsen som led i forsøg.

Stk. 2. Undervisningsministeriet træffer afgørelse om at dispensere fra bekendtgørelsen, når det er begrundet i usædvanlige forhold, bortset fra det tilfælde, der er nævnt i § 2, stk. 2.

Kapitel 8

Andre regler

§ 28. Uddannelsesinstitutionen tilbyder gennem hele uddannelsen den studerende studievejledning og faglig vejledning.

Stk. 2. Nærmere regler om studievejledning og faglig vejledning fastsættes i studieordningen, jf. § 23, stk. 2, nr. 12.

§ 29. En studerende kan bortvises fra uddannelsesinstitutionen i en periode og i gentagelsestilfælde samt i meget grove tilfælde bortvises helt, hvis den studerende trods skriftlig advarsel

- 1) groft har tilsidesat almindelige regler for samvær med andre studerende eller uddannelsesinstitutionens medarbejdere eller samarbejdspartnere,
- 2) på grund af vedvarende sygdom, medicin- eller alkoholmisbrug eller lignende frembyder en sådan risiko for andres helbred eller sikkerhed, at den studerende ikke bør sendes i praktik.

Stk. 2. En studerende kan i øvrigt bortvises fra uddannelsesinstitutionen, hvis den studerende har gjort sig skyldig i et forhold, der er åbenbart uforeneligt med, at den studerende fortsætter uddannelsen på uddannelsesinstitutionen.

Kapitel 9

Meritpædagoguddannelsen

§ 30. Uddannelsen kan udbydes som en særligt tilrettelagt deltidsuddannelse efter reglerne om åben uddannelse og reglerne i dette kapitel.

Stk. 2. Optagelse til uddannelsen efter stk. 1 er betinget af, at ansøgeren ud over de almindelige adgangskrav til uddannelsen har erfaring fra pædagogisk eller tilsvarende arbejde i et omfang, der svarer til normalt mindst 5 års fuldtidsbeskæftigelse.

Stk. 3. Uddannelsesinstitutionen afgør, om adgangskravene efter stk. 2 er opfyldt for den enkelte ansøger.

§ 31. Kapitel 1 – 8 og 10 gælder for uddannelsen med følgende afvigelser:

- 1) Uddannelsen tilrettelægges af uddannelsesinstitutionen inden for en ramme svarende til 150 ECTS-point, jf. endvidere § 25, stk. 2. Uddannelsen kan tilrettelægges på heltid eller deltid. Dog kan højst 1 år tilrettelægges på heltid for den enkelte studerende.
- 2) Uddannelsen omfatter ikke den lønnede praktikuddannelse, der er nævnt i § 13, stk. 1.
- 3) Arbejdet med specialiseringen skal have et omfang svarende til 34 ECTS-point, som sammensættes således, at 5 ECTS-point er rettet mod den valgte specialisering, 10 ECTS-point er fra faget Pædagogik, 5 ECTS-point er fra linjefaget, og 14 ECTS-point er fra den ulønnede praktikperiode eller fra erfaring fra pædagogisk arbejde på minimum 1 år inden for den valgte brugergruppe .
- 4) Prøverne følger ikke semesterplaceringen i § 20, men aflægges i samme rækkefølge som anført i § 20.
- 5) Bachelorprojektet kan først afsluttes, når alle prøver er bestået og den ulønnede praktikuddannelse godkendt.

§ 32. Hvis ikke andet følger af denne bekendtgørelse, gælder reglerne i bekendtgørelse om åben uddannelse.

Kapitel 10

Klage

§ 33. Uddannelsesinstitutionen skal, når den træffer afgørelser efter denne bekendtgørelse, iagttage principperne om god forvaltningsskik.

Stk. 2. Uddannelsesinstitutionens afgørelser i henhold til denne bekendtgørelse kan indbringes for Undervisningsministeriet af den, afgørelsen angår, når klagen vedrører retlige spørgsmål. Klagen indgives til uddannelsesinstitutionen, der afgiver en udtalelse, som klageren skal have lejlighed til at kommentere inden for en frist af 1 uge. Institutionen sender klagen til ministeriet vedlagt udtalelsen og klagerens eventuelle kommentarer hertil.

Stk. 3. Fristen for at indgive klage efter stk. 1 er 2 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt klageren.

§ 34. Klager over prøver og eksamen behandles efter reglerne i prøvebekendtgørelsen.

Kapitel 11

Ikrafttræden m.v.

§ 35. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 2007.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 930 af 8. december 1997 om uddannelse af pædagoger ophæves.

Stk. 3. Studerende, der er begyndt på pædagoguddannelsen før 1. august 2007, kan færdiggøre uddannelsen efter reglerne i den i stk. 2 nævnte bekendtgørelse, bortset fra

dens § 19, 2. pkt. om gruppeprøve. Disse studerende har ret til at modtage undervisning indtil sommeren 2011. Prøver afholdes sidste gang ved sommereksamen 2012.

Undervisningsministeriet, den 13. marts 2007

Bertel Haarder

/Kirsten Lippert

Bilag 1

Pædagogik

1. Signalement

Faget bidrager til uddannelsens mål ved at tilvejebringe viden, indsigt og refleksion med henblik på og som del af pædagogisk arbejde og udvikling af den pædagogiske profession.

I faget indgår aspekter af psykologisk, antropologisk, sociologisk, filosofisk samt sundhedsvidenskabelig teori og metode.

Faget kvalificerer til pædagogisk arbejde med fokus på livskvalitet, handlemuligheder og demokratisk deltagelse.

Pædagogik er uddannelsens centrale fag, som indgår i og forholder sig til uddannelsens øvrige fag og faglige elementer.

2. Faglige kompetencemål

Målet er, at den færdiguddannede kan

- a) planlægge, udføre, dokumentere og evaluere pædagogisk arbejde og udviklingsprojekter,
- b) begrunde pædagogiske handlinger ud fra centrale teorier og metoder,
- c) reflektere kritisk over pædagogiske tænkemåder og handlemuligheder ud fra teori, forskning og praksisforståelse,
- d) opbygge faglige og personlige relationer mellem deltagerne i den pædagogiske proces,
- e) identificere mistrivsel hos mennesker, herunder udsatte børn og unge,
- f) analysere, dokumentere og evaluere forhold vedrørende brugernes trivsel og udvikling,
- g) identificere, analysere og vurdere relevant viden og forskning i forhold til en konkret pædagogisk problemstilling,
- h) diskutere pædagogiske anskuelse og værdier på et pædagogikfagligt grundlag, herunder etik og menneskesyn,
- i) afdække og beskrive historiske, sociale, politiske og økonomiske vilkår for pædagogisk arbejde og
- j) forholde sig analytisk i anvendelsen og inddragelsen af test, evalueringer og målinger i det pædagogiske arbejde.

3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

- a) Opdragelse, dannelse, læring, omsorg, socialisering og udvikling.
- b) Pædagogens fagidentitet og kompetenceområder aktuelt, historisk og komparativt.
- c) Menneskers levevilkår, livsformer og identitet, herunder etnicitet, generation, køn m.v.
- d) Kulturforståelse, -analyse og -konflikt.
- e) Inklusion og eksklusion.
- f) Didaktik og metodik.
- g) Etik, æstetik, værdier, menneskesyn og demokratiforståelser i pædagogisk arbejde.
- h) Undersøgelles- og analysemetoder til brug i pædagogisk arbejde.

Bilag 2

Dansk, kultur og kommunikation

1. Signalement

Faget bidrager til uddannelsens mål ved at give indsigt i, hvordan kultur, kommunikation og sprog indgår i dannelse af identitet, kulturforståelse og kompetence til at udtrykke sig.

Faget giver grundlag for at arbejde med kulturelle og sproglige udtryksformer med henblik på at støtte brugerens udvikling og evne til at indgå i kulturelle fællesskaber.

Faget har fokus på den kulturelle sammenhæng, som det pædagogiske arbejde foregår i.

Faget etablerer forudsætninger for pædagogens professionelle mundtlige og skriftlige kommunikationsevne.

2. Faglige kompetencemål

Målet er, at den færdiguddannede kan

- a) planlægge, udføre, dokumentere og evaluere pædagogiske og æstetiske processer, som fremmer mundtlig og skriftlig sprogtiltagelse og andre kommunikative færdigheder samt støtte sprogudvikling, herunder hos børn, unge og voksne med særlige behov,
- b) understøtte udviklingen af brugeres kommunikative kompetencer og udtryksformer,
- c) analysere og vurdere, hvordan kultur, litteratur og sprog anvendes i og har betydning for brugeres liv og udtryksformer og
- d) kommunikere nuanceret, præcist og forståeligt med brugere, pårørende, fagpersoner, myndigheder m.v. gennem mundtlige, skriftlige og mediebaserede formidlingsformer under hensyn til modtagerens faglige, sproglige og kulturelle baggrund.

3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

- a) Sproglig udvikling, herunder sprogets funktion, indhold og form samt tosprogethed, andetsprogstiltagelse og børn, unge og voksne med særlige behov.
- b) Skriftlige, mundtlige, mediebaserede og digitale kommunikations- og formidlingsformer, herunder retorik og genrer.
- c) Fortællinger, fiktions- og faktalitteratur, billedsprog, rim og remser.
- d) Kulturbegreber, herunder æstetiske og antropologiske samt kulturelle processer, kulturmøder og kulturel mangfoldighed.
- e) Kulturelle fællesskaber udtrykt gennem lege, ritualer og traditioner.
- f) Æstetiske læreprocessers dannelsesmæssige og kulturelle betydning.
- g) Forestillinger og normer af etisk, æstetisk, ideologisk og religiøs karakter.

Bilag 3

Individ, institution og samfund

1. Signalement

Faget bidrager til uddannelsens mål ved at kvalificere til at analysere samspillet mellem individuelle, institutionelle og samfundsmæssige forhold.

Faget har fokus på den institutionelle og samfundsmæssige sammenhæng, som det pædagogiske arbejde foregår i.

Faget etablerer forudsætninger for professionelt samarbejde.

2. Faglige kompetencemål

Målet er, at den færdiguddannede kan

- a) anvende centrale teorier, begreber og metoder vedrørende samspillet mellem individ, institution og samfund,
- b) forstå betydningen af den samfundsmæssige og institutionelle sammenhæng for individet, det pædagogiske miljø og den pædagogiske profession i et demokratisk samfund,
- c) identificere og analysere problemstillinger og udviklingsmuligheder i individuelt, institutionelt og samfundsmæssigt perspektiv,
- d) samarbejde professionelt med personer inden for og uden for professionen, herunder pårørende og
- e) arbejde professionelt på grundlag af gældende bestemmelser.

3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

- a) Samspil mellem individ, gruppe og samfund og dets betydning for opvækst- og livsvilkår.
- b) Institutioners organisation, kultur, fysiske rammer og samfundsmæssige funktion samt interne og eksterne relationer.
- c) Samarbejdsrelationer, interaktioner, konflikter og vold, sociale strukturer, mønstre samt udviklingsmuligheder set ud fra individuelle, institutionelle og samfundsmæssige perspektiver.
- d) Den samfundsmæssige og socialpolitiske udvikling og betydning for pædagogens ansvarsområder i velfærdsstaten.
- e) Internationale konventioner og lovgivning, herunder regler om tavshedspligt, underretningspligt og videregivelse af oplysninger.

Bilag 4

Sundhed, krop og bevægelse

1. Signalement

Faget bidrager til uddannelsens mål ved at kvalificere til pædagogisk arbejde med kropslig aktivitet: Leg, bevægelse, dans og idræt.

Faget retter sig mod fremme af den enkeltes kropsbevidsthed, aktivitetsglæde, udfoldelseslyst og sundhed.

Faget har fokus på fysisk udfoldelse og knytter sig til leg, spil, krop og sundhed.

Faget indgår som en integreret del af den uddannedes arbejde med pædagogiske problemstillinger.

2. Faglige kompetencemål

Målet er, at den færdiguddannede kan

- a) anvende og udvikle bevægelses- og sundhedspædagogiske aktiviteter,
- b) tilrettelægge forløb under hensyn til fysiologiske, sundhedsmæssige og sociale forudsætninger,
- c) inspirere og motivere til deltagelse i kropslige aktiviteter,
- d) arbejde for sundhedsfremme på baggrund af kendskab til folkesundhed, herunder omsætte og formidle sundheds- og idrætspolitiske programmer og kampagner,
- e) begrunde og udfolde fagets pædagogiske, oplevelsesmæssige, kulturelle og sundhedsmæssige potentialer og
- f) forstå fysiske og skabende processers betydning for menneskets udvikling og livsmuligheder.

3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

- a) Leg, bevægelse, sundhed og idræt.
- b) Livskvalitet, sundhed og sygdom i pædagogisk perspektiv.
- c) Menneskers biologiske, fysiologiske, perceptuelle, sansemæssige, motoriske og færdighedsmæssige forudsætninger.
- d) Institutioners bevægelses-, sundheds- og idrætsskultur.
- e) Kost og hygiejne.
- f) Seksualitet og kropslighed.

Bilag 5

Udtryk, musik og drama

1. Signalement

Faget bidrager til uddannelsens mål ved at kvalificere til pædagogisk arbejde med musik, drama og andre udtryksformer.

Faget retter sig mod fremme af den enkeltes glæde ved at udtrykke sig.

Faget har fokus på evnen til at udtrykke sig og på æstetiske erfarings- og erkendelsesprocesser inden for musik, drama og lignende udtryksformer.

Faget indgår som en integreret del af den uddannedes arbejde med pædagogiske problemstillinger.

2. Faglige kompetencemål

Målet er, at den færdiguddannede kan

- anvende og udvikle æstetisk skabende processer med musik, drama og andre udtryksformer,
- tilrettelægge forløb under hensyn til varierende forudsætninger,
- inspirere og motivere til brug af musikalske, dramatiske og andre udtryksformer,
- vurdere og perspektivere fagets pædagogiske og samfundsmæssige betydning,
- begrunde og udfolde fagets pædagogiske, oplevelsesmæssige og kulturelle potentialer og
- forstå skabende processers betydning for menneskets udvikling og livsmuligheder.

3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

- Leg, kultur, æstetik og kunst.
- Musik, drama og teater i pædagogisk perspektiv.
- Brug og betydning af forskellige udtryksformer, individuelt, socialt, kulturelt og samfundsmæssigt.
- Udtryksformernes sanselige, følelsesmæssige, kropslige og intellektuelle aspekter.
- Brug og betydning af fagets materialer, instrumenter og teknikker.

Bilag 6

Værksted, natur og teknik

1. Signalement

Faget bidrager til uddannelsens mål ved at kvalificere til pædagogisk arbejde med naturen, den kulturskabte fysiske omverden og brugerens kompetence til at udtrykke sig.

Faget retter sig mod fremme af den enkeltes udtryksbevidsthed, aktivitetsglæde og udfoldelseslyst.

Faget har fokus på kreativ inddragelse af det håndværksmæssige, det kunstneriske, det naturvidenskabelige og det tekniske.

Faget indgår som en integreret del af den uddannedes arbejde med pædagogiske problemstillinger.

2. Faglige kompetencemål

Målet er, at den færdiguddannede kan

- anvende og udvikle pædagogiske processer med naturen og de kulturskabte fysiske omgivelser samt kunstneriske, skabende og tekniske processer,
- tilrettelægge forløb under hensyn til forskellige brugeres forudsætninger,
- inspirere og motivere til at inddrage den kulturskabte fysiske omverden og naturen som rum for oplevelse og udfoldelse,
- forholde sig nysgerrig og eksperimenterende til undersøgelse af naturlige og kulturskabte omgivelser og deres tekniske processer,
- begrunde og udfolde fagets pædagogiske, oplevelsesmæssige og kulturelle potentialer og
- forstå naturfaglige og skabende processers betydning for menneskets udvikling og livsmuligheder.

3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

- Håndværk, kunst, natur og teknik.
- Værksted, natur og friluftsliv i pædagogisk perspektiv.
- Oplevelser og læreprocesser med natur og friluftsliv samt billed- og formskabende arbejde.
- Materialer og teknikker i kunstneriske og håndværksmæssige arbejdsprocesser og udtryksformer.
- Naturfaglig viden om dyr og planter, evolution og økologi samt naturvidenskabelige arbejdsmetoder.
- Relevante kulturteknikker, herunder ny teknologi.

Bilag 7

Praktikuddannelse

1. Signalement

Praktikuddannelsen bidrager til uddannelsens målsætning ved at tilvejebringe basis og ramme for professionsbaseret viden, forståelse og færdigheder som grundlag for professionel handling. Praktikuddannelsen og undervisningen på uddannelsesinstitutionen udgør to forskellige, gensidigt supplerende læringsrum, hvor vidensformer i samspil kan kvalificere den studerendes læring og videnskabelse.

Udgangspunktet for den studerendes læring er deltagelse, systematisk erfaringsopsamling og refleksion vedrørende samspillet mellem pædagog, institution og profession. Praktikuddannelsen udgør rammen for den studerendes praktiske øvelser og er felt for den studerendes egen undersøgelse af den pædagogiske profession og professionens brugergrupper.

Uddannelsens 3 praktikperioder tilrettelægges med en progression, der gradvist inddrager flere perspektiver på det pædagogiske arbejdes kompleksitet, og som udvider de studerendes opmærksomhedsfelt og overblik i forhold til pædagogisk praksis og profession. 1. praktikperiode rettes primært mod den konkrete pædagogiske relation, hvorefter fokus tillige omfatter institutionelle perspektiver i 2. praktikperiode, for endelig i 3. praktikperiode at placere den pædagogiske opgave i forhold til den samfundsmæssige forandringsproces.

2. Faglige kompetencemål

Målet for 1. praktikperiode er, at den studerende kan

- indgå i praktikstedets daglige pædagogiske praksis,
- indgå i og udvikle betydende relationer og støtte andres evne til etablering af relationer,
- deltage i planlægning, gennemførelse og evaluering af pædagogiske processer,
- opsamle og reflektere over erfaringer fra praksis,
- begrunde og forholde sig etisk og kritisk reflekterende til egen praksis og
- demonstrere personlig indsigt om egne relationsmæssige forudsætninger og sociale færdigheder.

Målet for 2. praktikperiode er, at den studerende kan

- indgå i og bidrage til tilrettelæggelsen og organiseringen af det daglige pædagogiske arbejde,
- deltage i udviklings- og forandringsprocesser,
- planlægge, gennemføre, dokumentere og evaluere pædagogiske processer,
- dokumentere og formidle pædagogisk praksis og
- begrunde og forholde sig etisk og kritisk reflekterende til egen og praktikstedets praksis.

Målet for 3. praktikperiode er, at den studerende kan

- beherske den pædagogiske praksis og bidrage til udvikling og fornyelse af den pædagogiske profession,
- yde en målrettet indsats i forhold til en valgt målgruppes behov,
- redegøre for, hvordan teoretisk og praktisk viden om en målgruppe kan kvalificere grundlaget for pædagogisk virksomhed generelt,
- skabe viden gennem deltagelse i, analyse af og refleksion over praksis på baggrund af (videnskabs)teoretiske forudsætninger og metodiske færdigheder og
- redegøre for egen professionsidentitet og forholde sig til professionens handlegrundlag og udvikling.

3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Fælles for de tre praktikperioder

- Praktikstedets pædagogiske og samfundsmæssige opgave og funktion, mål og pædagogiske praksis.
- Kulturelle og samfundsmæssige vilkårs betydning for pædagogisk praksis.
- Praktikstedets målgruppe(r) og dennes (disses) behov, livskvalitet, udvikling og læring.
- Etik, værdier og menneskesyn.
- Deltagelse, systematisk erfaringsopsamling og refleksion med henblik på dokumentation og udvikling af pædagogisk praksis.

1. praktikperiode: Den pædagogiske relation

- Samspil og relationer mellem deltagerne i den pædagogiske proces.
- Samspilsprocessers betydning for den enkeltes livskvalitet og udvikling, herunder egen indflydelse på og betydning for relationen.
- Kommunikation, samspil og konflikter i relationer.
- Magt og etik i relationer.

2. praktikperiode: Den pædagogiske institution

- Pædagogisk praksis som samfundsmæssig institution og offentligt anliggende.
- Institutionel omsorg, opdragelse og udvikling.
- Institutionaliseringens betydning for brugere og udøvere af pædagogisk praksis i lyset af de kulturelle og samfundsmæssige vilkår.
- Praktikstedets organisation, kultur og ledelse.
- Internt og eksternt samarbejde.
- Magt og etik i den institutionelle ramme.

3. praktikperiode: Den pædagogiske profession

- Professionens arbejdsområder og opgavefelt.
- Pædagogiske handleformer og pædagogiske metoder.

- c) Professionens vidensformer, faglige kernebegreber og terminologi, herunder det videnskabelige grundlag og videnskabelige metoder.
- d) Sammenhængen mellem den samfundsmæssige moderniseringsproces og professionens historiske og kulturelle udvikling.
- e) Professionsbevidsthed og -identitet.
- f) Den pædagogiske professions faglige bidrag til løsning af tværprofessionelle opgaver.

Bilag 8

Specialisering

1. Signalement

Specialiseringen bidrager til uddannelsens målsætning ved at kvalificere til tilvejebringelse og anvendelse af viden, teori og metode inden for et specifikt arbejds-, funktions- eller fagområde.

Læring i fagområdet fungerer eksemplarisk, således at opnåede kompetencer inden for det valgte specialiseringsområde kan anvendes i forhold til øvrige målgrupper med andre samfundsmæssige, institutionelle og personlige betingelser. Ved fordybelse i og konkretisering af et specifikt arbejdsområde bidrager specialiseringen til at professionsrette uddannelsens øvrige fag og faglige elementer.

2. Faglige kompetencemål

Målet er, at den færdiguddannede kan

- a) anvende viden og indsigt i det specifikke arbejde med brugergruppen,
- b) opstille fagligt begrundede pædagogiske mål ud fra en forståelse af brugernes perspektiver og handlemuligheder,
- c) reflektere kritisk over pædagogiske tænkemåder og handlemuligheder ud fra teori, forskning og praksisforståelser inden for det valgte specialiseringsområde og
- d) udmønte professionsforståelse og professionsetik inden for det valgte specialiseringsområde.

3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Børn og unge

- a) Menneske-, lærings- og udviklingssyn i relation til konkrete didaktiske og metodiske overvejelser.
- b) Børn og unges livsbetingelser og trivsel, herunder omsorgssvigt og mobning, i relation til kulturelle, institutionelle og samfundsmæssige vilkår.
- c) Inklusion og eksklusion.
- d) Omsorg, magt og relationsdannelse.
- e) Børne- og ungekultur, leg og aktiviteter.
- f) Brugerinddragelse og rettigheder, herunder samarbejde med og vejledning af forældre og andre pårørende samt fagpersoner.
- g) Udsatte børn og unge samt børn og unge med særlige behov for pædagogisk støtte og indsats.
- h) Forebyggende arbejde og interventionsformer.
- i) Love, konventioner og regler af særlig betydning for børn, unge og deres pårørende.
- j) Pædagogiske læreplaner og sprogvurderinger i dagtilbud.

k) Skolestart og fritidsordning. Overgang fra daginstitution til skole.

Mennesker med nedsat funktionsevne

- a) Menneske-, lærings- og udviklingssyn i relation til konkrete didaktiske og metodiske overvejelser.
- b) Brugerens livsbetingelser og trivsel i relation til kulturelle, institutionelle og samfundsmæssige vilkår.
- c) Funktionsnedsættelse og livsmuligheder.
- d) Inklusion og eksklusion.
- e) Omsorg, magt og relationsdannelse.
- f) Samarbejde med brugere, pårørende og professionelle.
- g) Aktiviteter og udfoldelsesmuligheder for brugergruppen.
- h) Brugerinddragelse og rettigheder.
- i) Love, konventioner og regler af særlig betydning for brugergruppen, herunder centrale handicappolitiske målsætninger.
- j) Kompensationsmuligheder.
- k) Kommunikative processer og alternative kommunikationsformer.

Mennesker med sociale problemer

- a) Menneske-, lærings- og udviklingssyn i relation til konkrete didaktiske og metodiske overvejelser.
- b) Brugerens livsbetingelser og trivsel i relation til kulturelle, institutionelle og samfundsmæssige vilkår.
- c) Inklusion og eksklusion.
- d) Omsorg, magt og relationsdannelse.
- e) Opsøgende arbejde og interventionsformer.
- f) Aktiviteter og udfoldelsesmuligheder for brugergruppen.
- g) Brugerinddragelse og rettigheder.
- h) Love, konventioner og regler af særlig betydning for brugergruppen.
- i) Misbrug og psykiske lidelser.
- j) Truede familier, sorg og krise.

Bilag 9

Det tværprofessionelle element

1. Signalement

Det tværprofessionelle element bidrager til uddannelsens målsætning ved, at den studerende på baggrund af kendskab til egen og andre professioners faglighed og identitet kvalificerer sig til at samarbejde med relevante professionsaktører uden for professionsområdet med henblik på at kvalificere og nytænke den tværprofessionelle indsats.

2. Faglige kompetencemål

Målet er, at den færdiguddannede kan

- a) etablere og indgå i samarbejde med andre professioner med henblik på at kvalificere og koordinere den pædagogiske indsats i en samfundsmæssig sammenhæng,
- b) medvirke til, at brugerens perspektiv inddrages og er i centrum for den tværprofessionelle indsats,
- c) inddrage faglig ekspertise fra relevante professionsområder,
- d) skabe og udvikle tværprofessionelle netværk og ligeværdige samarbejdsrelationer,
- e) anvende og kommunikere viden om den pædagogiske professions ansvarsområde, kompetencer, værdier og etik og
- f) anvende centrale teorier, begreber og metoder, herunder kan reflektere over professionsrelevante dilemmaer i det tværprofessionelle arbejde.

3. Centrale kundskabs- og færdighedsområder

- a) Den pædagogiske professions ansvar og kompetence i løsning af de tværprofessionelle opgaver, herunder værdier, etik og kernefaglighed.
- b) Viden om en eller flere andre professioners ansvar, værdier, etik og kernefaglighed som eksemplarisk princip.
- c) Lovgrundlag for tværprofessionelt samarbejde, herunder tavshedspligt, underretningspligt og videregivelse af oplysninger.
- d) Teorier, metoder og vidensformer til analyse, refleksion og evaluering af handlemuligheder og perspektiver i forhold til den tværprofessionelle indsats.
- e) Tværprofessionelle samarbejdsteorier, metoder og forskningsresultater.
- f) Teorier og læringsformer til at skabe og udvikle tværprofessionelt netværk.